

Taxa postală plătită în num. No. 224.716 929.
Szerkesztőség és kiadóhivatal: Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai-u.) 19.
Telefon: 5-77. Előfizetési árak:
Havonta 110, negyedévre 320, fél-
évre 600, egészévre 1200 lej. Kül-
földre: Havonta 1, negyedévre 3,
félévre 6, egészévre 10 dollár. Hird-
etések díjszábas szerint. Az „UJ
KELET” az erdélyi és bánági
zsidóság egyetlen napilapja. Cik-
keink utányomását csak a for-
rás megjelölésével engedjük meg.

UJ KELET

ZSIDÓPOLITIKAI NAPILAP

Bérmentetlen leveleket nem fogadunk el. Kéziratok megőrzését nem vállaljuk. Főszerkesztő dr. Marton Ernő. Felelős szerkesztő Jámor Ferenc. Bukaresti szerkesztő: Hátszegi Ernő, Str. St. Constantin Nr. 31.
Kedd, 1932 aug. 23.
5692. ÉV AB 21. XV. ÉVF. 191. SZÁM

VILÁG TÖKRE

Az ötvenéves autócmancipáció

I.
A nyolcvanas évek elején pogromokban robban ki az orosz zsidó ellenet.
A felszabadult jobbágyság egyik része a városokba nyomul és ugyanazokra a foglalkozási ágakra veti magát, amiket a zsidók főképpen űznek: a kereskedelemre, a kézművességre. Ez a gazdasági vetélkedés tömértelen sok mérgező anyagot termel. A zsidó ugyanis egyelőre jobban bírja az iramot. Nem csoda. Évszázados gyakorlata van benne. Az új boltos, az új mesterember viszont a bunkóbotot dobja maga mellett perdöntő érvként latba. A pogrom a versenytárs kikapcsolásának eszköze nála.

A másik pogrom-gyökér megint csak gazdasági természetű. A zsidó most már nemcsak a földesurral, hanem a parasztagazdává emelkedett ex-jobbággal is siet. Tőle is vásárol gabonát, bont, marhát, miegymást. Az üzlet néha balul üt ki a parasztra nézve. És mert gyenge az ellenálló képessége — hasonlíthatatlanul gyengébb, mint a tartalékkal rendelkező földesur — erősebben selyki meg a gazdálkodása sikertelenségét. Hogy történetesen miért alacsony a búzának, vagy a jöszágnak ára — ezt a muzsik persze nem tudja kisütni. A látóköre szűk, nem emelkedik a falu tornyán túlra. A világiaci árakulakulását pedig éppenséggel nem tudja kibogozni. De látja a zsidót, az idegen ember-falka tagját, akitől másfelesége miatt egyébként is huzódzik. Az árt a zsidó állapítja meg. A tulontul kevések ítélt pénzt ő pengeti le a duzzadó erszenyiből asztalára. Megszületik hát a paraszti idegetek mérték nélkül felborzoló végtökeztetés: A zsidó sokat akar keresni, ezért alacsony az ár! Közrejátsszik persze a zsidó tragédia örök figurájának, a koresháros zsidónak szerepe is. Kedvelt ember a Mózi, vagy az Ieig, — ezt hazai példákól is tudjuk — ameddig hitelbe árul. De a gyűlölet középpontja lesz rögtön, amikor összegelni kezdi, amit „krétára” vásároltak nála és éppenséggel fizetést kér. Milyen könnyű, közügyben lévő fizetési eszköz ilyenkor a bunkóbot, vagy a bicska a csizmaszárban.

A nadrágosok részéről is esnek némi, félre nem érthető biztatások az ily formájú „kvittelés” irányában. Az „urak huncutsága”, a politika nélkül, nem fajluna pogrommá, általános zsidó-ellenes megmozdulássá a gyűlölet. Az urak azonban azt tartják — az egészen nagy urak is, a cári trónus közelében — hogy a zsidók révén, a zsidók véren kell leütni a nagy lázt, amely a tömegek vérét fűti. A jobbágyoknak van már szabadsága, van egy kis földje, de nincs tőkéje, amelynek ereje kemény márkának erejével párosodva, termékenyvé tenné a talajt. Az urak most a zsidó vagyon felé terelik éhes pillantásukat.

A földalatti Oroszország, a forradalmárok, megszimatozzák a készülő véres színjátékot. De nem zavarják meg, nem állják útját. Sőt bizonyos reményeket fűznek hozzá. Mozduljanak csak a parasztocskák! Hátha általános megmozdulás, forradalom lesz belőle; hátha az urakra is ácsap a féket vesztett gyűlölet-hullám.

Igy, sokféle érből táplálkozva, dagadt vérfolyammá, pogrommá a zsidó-gyűlölet.

II.

A véresre marcangolt zsidó tömegeken urrá lesz a menekülés ösztöne. Tizezrével futnak a határokon, a tengeren túlra. Szellemi vezérei sem tudnak okosabban, mint a futást. Dábber el bné Jiszroël, vajjisszu! Ezt a bibliai verset olvassák rá a tarthatatlannak felismert szituációra. Szaladj te is pajtás! És így, minden tervszerűség, a legkisebb anyagi felkészültség, sőt magának az utnak, az utiránynak ismerete nélkül indul meg minden idők zsidó vándorlásának legnagyobb zusabikka. A szakiró, Jakob Letschinsky, így jellemzi: Négy millió zsidó vándorol

Roosevelt tőzsde-spekulációval vádolja Hoowert

Newyork, aug. 22. A demokraták választási hadjáratát Roosevelt Columbusban tartott beszéde nyitotta meg. — A depresszió — mondotta — azzal a féktelen spekulációval kezdődött, amely Amerikából terjedt át Európára és amelyet Hoover dédelgetett.
Ó tartós prosperitást ígért, de csak új adósságokat és konferenciákat tudott teremteni. Kormányzásában nem

voit célszerűség én pedig gyakorlati megoldásokat akarok. Ne egyesek boldoguljanak, hanem a nagy tömegek, a melyekről Hoover megfélemezett. Meg kell tiltanunk a fölösleges értékpapírok gyártását. Biztosíthatom önöket, hogy az én kormányzom alatt magasállású tisztviselők sem szóval, sem tettel nem fogják a részvények árfolyamát befolyásolni.

Két nap óta ismét vámháboru van Ausztria és Magyarország között

Ma vagy holnap aláíráj a bathetes provizóriumot

Bécs, aug. 22. Hétfőre virradó éjjel ért véget az osztrák-magyar kereskedelmi szerződést helyettesítő provizórium anélkül, hogy az új provizóriumot addig sikerült volna nyelbeütni. A tárgyalások során egy magyar, mint osztrák részről azt remélték, hogy a módus vivendi meghosszabbítása sikerülni fog. Mivel ez nem történt meg, ismét szerződésnélküli állapot állott elő, ami azt jelenti, hogy a Magyarországból érkező árukkal szemben az autonóm vámtarifa magas tételét fogják alkalmazni. Az osztrák kormány bizik a provizórium meghosszabbításában, ezért egyelőre még nem alkalmazák teljes

szigorúsággal a súlyos vámtételeket. A tárgyalások során eddig körülbelül még 120 vámtételt nem sikerült tisztázni és nem jött létre megegyezés Magyarország által átveendő osztrák tüzifa mennyiségére vonatkozólag sem. Mindamelllet valószerűnek látszik, hogy kedden vagy szerdán sikerül a még függőben levő kérdések rendezése és akkor újból életbe lép a 6 hétre meghosszabbított provizórium, amely kibővíti a kölcsönös vámkedvezményben részesülő áruk listáját. A végleges kereskedelmi tárgyalásokat valószínűleg a jövő héten folytatják Budapesten.

Szeptemberben megtartják a községi választásokat

Bucuresti-Bukarest, aug. 22. Jólnformált politikai körökben erősen tartja magát az a hír, hogy a kormány szeptember hó folyamán kiírja a községi választásokat.

Az Universul értesülése szerint a kormány az egész ország területén egy szerre kívánja levezetni a községtervezési választásokat, mindazokban a városokban, és községekben, amelyeknek élén jelenleg is interimár bizottságok irányítják a közigazgatást. Erről az ügyről közelebbi határozatokat a parlamenti ülészek beírása után fog hozni a minisztertanács.

A Dimineața értesülése szerint különben a közigazgatási törvény új módosító tervezetét az őszi ülészekon kezdi

meg tárgyalni az új parlament.

Addig is azonban, tekintettel a községi választások közeli terminusára, még ezen a nyári ülészekon a kormány egy másik tervet kíván megszoavztatni, amelyben a következő pontok szerepelnek:

1. A városok és községek új beosztása.
2. A községi választásokra kiadandó új diszpozíciók.
3. A községi szervek számára kiadandó diszpozíciók.

A lap értesülése szerint miután a parlament ezt a tervet elfogadta, két hónapon belül a községi választásokat föltétlenül kiírják.

a zsidó leánykereskedeleme és Weizmann Chajim vezetőszerepe ebben a mesterségben.

De mi már nem tudunk meglepődni az ilyesmin. Sok-sok vádat és rágalmat él-tünk már meg. Ezt is zsebrevágjuk. Az új antiszemita felfedezés komikumá mellett azonban van egy megnyugtató momentum. Még pedig az, hogy ott, ahol ilyen meséssel kell operálni a fajvédelemnek, ott nem lehet nagy veszedelem az antiszemizmussal. Ott még gyermekcipőben jár a mozgalom és gyermekhangokat szór

a zsidó fejére.

Bezzeg Hitler és Cuza, Hájjas és Zelea Codreanu rég elfelejtették már ezeket a meséket. Ók már tul vannak Cion bölcsein. És tul vannak már az antiszemita romantizmuson. Ók már benne élnek az antiszemizmussal valóságában.

Ezért megnyugvással fogadjuk a Le Miroir felfedezését a kanadai zsidók szem pontjából, de egészen nyugodtak lennének, ha az itteni antiszemizmus it ott tartana még, ahol a Weizmann és Achaad Haam montreali leleplezői...

Egy kis panama

Egy kicsi panamát lepleztek le Bukarestben. Egy egész picit, egészen jelentéktelen.

Mindössze harmincötmillió lej sikkadt el zseniális módon.

Mi az nekünk harmincötmillió lej?

A kolozsmezei tisztviselők és nyugdíjasok összes javadalmozása, igaz, hogy csak harmincmillió lej és ha történetesen nem lopják el Bukarestben ezt a harmincötmillió lejt, ebben a hónapban nyugodtan megkaphatta volna rendesen minden tisztviselő és minden nyugdíjas az illetményét.

De minek a tisztviselőnek, vagy pláne a nyugdíjasnak fizetés?

Csak nem azért gyűl a pénz az államkasszába, hogy abból kifizessék az állam szolgálát?

Valamit el is kell panamázni belőle.

Ha egyebet nem, egyszer 35 milliót, egyszer hatvanat, egyszer százat.

Most már csak arra várunk, hogy a panamista adótisztból mikor lesz valahol főnök.

Hogy egyszerű képességeit kifogástalanabbul kamatoztathassa.

Német kurzus bíróság

A kampószerkesztes kurzus Németországban még csak egyes tartományokban nyert hivatalos jellegét, ott, ahol a helyi kormányzat élére jutottak a nemzeti szocialisták. Ahol nem, ott most domborodik a jelleg. Veszedelemesen.

Ime egy példa.

Schleswig-Holsteinban a kampószerkesztesek teljesen felkészültek az új kurzusra vagyis berendeztek egy szabályszerű bombagyárat, amelynek produktumait átadták a párt terroristának, ezek közül egy dr. Först nevű orvosnak, aki úgy járt el a bombákkal, hogy akit elfalt, annak nem volt többé orvosa szüksége. Dr. Först esetében ez is szempont, minthogy neki semmi szüksége az orvosi praxisra. Dr. Först ur megkapja a maga fixumát, dr. Först ur akadémiai műveltségű ember, aki úgy érzi, hogy kötelességteljesítésben is elől kell járnia. A csavargóknak, a léhűtőknek, a mindenhonnan kibruadt semmiháziáknak, akikből a kampószerkesztes terroristák rekrutálódnak, ezeknek jó példát kell mutatni. Ó tehát felfüggesztette orvosi praxisát, beállott brigantinak. Hajigálta a bombákat és azt annál könynyebben tehette, minthogy biztos volt a büntetlenségében. Dr. Först ur ellen a különbíróóság közérőlevelet adott ki, a doktori terroristát el is fogták, de huszonnégy órát sem tartózkodott a fogságban, a bíróság szabadlábra helyezte, azzal az indoklással, hogy nem kell tartani attól, hogy megszökik. Ez a legbecsületesebb indoklás. Ó azután igazán nem fog meglőgni abból a Németországból, ahol az ő kurzusa hivatalos jellegét nyer, anélkül, hogy hivatalban is lennének az egész vonalon.

Veszedelemes tünete ez az új kurzusnak. Immár a bíróságok is behódoltak neki.

Kétféle anilszemilizmus

A montreali antiszemita Le Miroir újabb szenzációt röpitett világga. Legutóbbi — a genfi zsidó világkonferenciával egyidejűleg — meghirdette az antiszemita világkongresszust. Most aztán „leleplezte” a cionista vezéreket.

Es hogyan?

Mindenekelőtt megállapítja, hogy a zsidók a legnagyobb gazemberek ezen a világon. Leánykereskedők és gyujtogatók. Ezután jön a csattanó. A nagy leleplezés: „Weizmann Chajim annak az Uscher Ginsburg zsidónak az utódja, aki Achaad Haam álnév alatt irt és szerzője a Cion bölcssei jegyzőkönyvének!” Ezek után mi sem természetesebb, mint az, hogy Weizmann Chajim a világ legnagyobb gazembere.

Ez aztán novum az antiszemita ideológia fejlődésében. Ilyet még Cuza fantáziája sem produkált. Pedig ő is „tud” egyet-mászt arról a Cion-jegyzőkönyvről. És mi kirrés-tagadás, számunkra is nagy ujság

ki Európából. Több, mint amennyi 1825-ben az egész világon élt; másfélszer annyi, mint amennyi ugyanakkor Európában lakott.

Oroszországban befellegzik az asszimilációs ideológiának. A pogromok árnyékában — evidens! — nem lehet többé az orosz zsidó testérsüléséről szavalgatni. A maszkilim, tegnap még a zsidók eloroszításának szószólói, irányt változtatnak. Keresik az utat hazafelé, a zsidóságba. Egyelőre azonban nehéz még irányokat kihámozni a cselekvésekből. Kaotikus minden, az aktivitásba lendülők szervezet hiján nem tudnak egymásról és hiányzik cselekvésük mögöl a zárt gondolat.

Az ideológiai alap később születik csak meg. Pontosan: 1882 szeptemberében; most ötven éve tehát. Egy Berlinben megjelent röpirat a megszólaltatója. Címe: **Autoemancipation**. Mert azt hirdeti, hogy a népektől kapott emancipáció nem oldja meg a zsidó-kérdést. A zsidóknak önérejük kell magukat emancipálniok. Azzal, hogy újra néppé lesznek és államot alapítanak. Így egyenrangú feleivé válnak a népek társadalmának s nem egy elhalt népek hazajáró lelke. Az asszimiláció nem vezet el a megoldáshoz, mert a zsidó heterogén elem. A zsidó gyűlölet ellen pedig nincs gyógyszer. Öröklött, 2000 esztendő lelkibetegség ez, tehát gyógyíthatatlan.

Csakhamar kitudódik, hogy a röpiraton szereplő pseudonym — „egy orosz zsidó” — mögött dr. Leon Pinsker bujt meg. Előkelő odesszai orvos. Az asszimilációs egyik legszükségesebbike még a vérzivatar előtt. Egy maszkilim fia, ki apja intencióit követve, teljesen elidegenedett a zsidóságtól.

Röpirata sok és meglepő hasonlóságot mutat Herzl Judenstaatjával. Maga Herzl, aki a Judenstaat megjelenése után olvassa el, valósággal megdöbben a gondolatok, az érvelés egybehangzásán. „Kár, hogy nem olvastam a magaméknak megjelenése előtt” — írja a naplójába. Viszont jó is, hogy nem ismertem. Mert ha előbb akad a kezembe, abbahagyom a magam munkáját.

Vannak azonban különbségek is; és pedig éppenséggel nem a Pinsker javára. Mindenekelőtt hiányzik a Herzl szenvedélyes hang megállapítása: **Wir sind ein Volk! Ein Volk!** Furcsán hat az az ellenmondás is, amire már Achad Haam is rámutatott: Pinsker a zsidók észéhez felbezz, amikor népségük feltámasztására igyekezik rábírní őket. Viszont, amikor az emancipációt kritizálja, abban találja tökéletlenségének okát, hogy nem érzésekből fogant, hanem a ráció szülötte. Tehát a ráció, amelytől a zsidó nép feltámasztását várja, csak lélekzetnélkülit és tökéletlent nemzett. Hogyan lehetne rája alapítani az ujjászületést?

Országkeresésben is ugyanez a fonák-ság. Földre van szüksége a zsidó népek és ez a föld, amelyen a zsidó-kérdés majd a megoldás felé érlelődhet, nem kell okvetlen Palesztina legyen. De néhány sorral odébb ráeszmél az inponderabiliák hatalmas erejére, a szellemiség felsőbbisé gére és az Egyisten eszméjét és a Bibliát emlegeti, mint a zsidó mult és a zsidó jövő legfőbb értékét.

Óriási a különbség a Judenstaat és az Autoemancipation hatása tekintetében is. A Nyugaton, amelynek szánta és amelynek kedvéért németül — még pedig messterien megstilizálva, csupa poénkévé csiszolt, aforizmaként ható mondatban — írta meg, egyáltalán nem váltott ki visszhangot. A Keleten pedig a Chovevé Cion aprócska szervezete sarjadt ki belőle. Maga Pinsker teljesen Achad Haam befolyása alá került idővel. Palesztinara-jongó lett belőle. Ez csak nyereség lett volna. De egyben elfelejtette vagy legálább is kikapcsolta a nagy célokat, amiket az Autoemancipation-ban maga elé tűzött. Az egész zsidóság megszervezését és áttelepítését hirdető prófétából elnök lett, egy kicsiny, szinte jelentéktelen szervezet elnöke. Az egyszerűbeni, a hirtelen és százszázalékosan teljes átalakulás hírvőjéből, lépésről-lépésre nagyvívatosan előrebortorkáló evolucionista. Am mindez az Achad Haam-nak a gyökereikig lehatoló zsidó kulturája, rendületlen zsidó hite és az apró cselekvésekre is, a szellemi magaslát révén, lendületet és magasabbrendűséget bevívó képessége nélkül.

Forgatom az 1884-ben Pinsker elnöklété alatt tartott kattowitzi konferencia jegyzőkönyvét. Nem igen van mit forgatni rajta. Negyven oldal az egész kis füzet és szűk horizontu, aprócska pénzügytésekre megrögzítése. És nézegetem a csoportképet, mely a konferencia résztvevőit ábrázolja. Reb Schmul Mohilewer s még

Nincsen semmi kétség:

Sem a „Luxus-krémek”, sem „csoda-krémek”, sem „utánzatok” nem pótolhatják a

NIVEA-CRÉME-T.

Mert az egész világon nincsen más krém, amely szintén a bőrápoló euceritet tartalmazza, pedig:

Ezen alapszik a Nivea Crème meglepő hatása — Tehát: Csak Nivea Crème-t és semmi mást!

egy aszkéta külsejű, szentségesen sapkába borkolt fejű rabbinus szomszédságában ül az orosz zsidó Pinesker. Az Autoemancipationnak egy mondata cseng fel fülembe e kép láttára: Weit, sehr weit entfernt ist der Hafen, den wir mit der Seele suchen. Dem tausendjährigen Wanderer jedoch darf kein noch so weiter Weg zu lang sein.

Ó, szegény, levonta ennek a megállapításnak a saját idejének minden konzekvenciáját. És türelemmel, önmegtagadásal járta a Chovevé Cion szűk és göröngyös mesggyéjét. Mert hitt benne, hogy valamikor majd — türelem, türelem! — mégis csak beletorkollik ez a mesgye a nagy országutba, mely Palesztinába, nem: Erec Jiszraelbe biztosan elvezet.

Dr. Grünfeld Salamon

Tizenhat kilót hizott a kalapácsos gyilkos a börtönben

Kecskemét, aug. 22. Fischl F., a kalapácsos gyilkos vizsgálati fogsága alatt nem a fogház konyhájáról, hanem vendéglőből étkezett és rövid idő alatt 16 kilót hizott, ughogy később fogyasztókuraképpen áttért a fogház konyhájára. A több hónapos vendéglői kosztot azonban

sem Fischl Frigyes, sem az apja, sem a védőügyvéd nem fizette ki és a vendéglős most 154 pengő erejéig keresetet adott be a járásbírósnak Fischl Frigyes és ügyvédje ellen, aki a kosztot megrendelte. Az ügyben szeptember 26-ára tárgyalást tűztek ki.

Harmincötmillió adópanama Bukarestben

Halottaknak deklarálták és törölték adójukat a protekciós adóalanyoknak

Bucuresti-Bukarest, aug. 22. A bukaresti „Fekete-Kerület” I. szekciójának 2. számú adóhivatalánál nagyszabású adóvisszaéléseknek jöttek a nyomára. A visszaéléseket adóbeszedő ügynökök követték el egyes adófizetőkkel, illetve nemfizetőkkel együtt abban a formá-

ban, hogy az illetőket eltüntetettek halottaknak, fizetésteleneknek deklarálták és így leírták adójukat. Az államot így ért kárt 35 millióra becsülik. Ivancescu agent, az üzelmek vezetőjét letartóztatták, bűntársai sorra kerülnek.

Párizsban hosszú életűnek jósolják a Vaida kormányt

Párizs, aug. 22. A párizsi Petit Parisien írja, hogy az új román kormány élete hosszúnak ígérkezik. A lap dicséri Vaida ügyességét, amellyel a lengyel-orosz kérdésben az ellenzék támadásait elhárította. Franciaországban annál szívesebben fogadtatásra talál a Viada-kormány, mert álláspontja teljesen fedi

a Franciaországot is. A román kormány megerősödve került ki a támadásokból a külföld osztatlan bizalma kíséri a nemzeti parasztpárt kabinetjét, amely rövid kormányzása alatt is rendkívül javított a helyzeten és levezte az országban azelőtt megnyilvánult elégedetlenséget.

Mit keres Piccard a sztratoszférában?

A professzor megmagyarázza vakmerő utja célját

Brüsszel, aug. 22. Piccard professzor merész kísérletének a napján nem érdektelen a világhírű belga tudósnak az a cikke, amelyben közli, hogy miért kockáztatja meg vakmerő vállalkozását és melyek azok a tudományos célok, a melyekért annyi áldozat és munkálkodás után az életét is kockára teszi és olyan magasságokba emelkedik, ahol ember még nem járt, sőt amelynek elérésére nemrégiben még nem is mert a földön járó emberiség gondolni. Piccard erre vonatkozó cikke a következőképpen hangzik:

Néhány év óta az egész világ fizikusai különösen nagy érdeklődéssel fordultak az ugynevezett magassági, illetve kozmikus sugarak kutatása felé, a melyeket talán a leghelyesebben ultragamma sugaraknak lehetne nevezni. Ennek a sugárnak egész csomó rendkívül érdekes és ezideig még teljesen titok-

zatos tulajdonsága van.

Általánosan ismert tény az, hogy a gázok nem vezetnek a villamosságot. Ha ezeket a gázokat ultraviolet Röntgen vagy rádiumsugarak hatásának tesszük ki, ugy egyszerre villamosságvezetővé lesznek. A tudósok ezt úgy mondják, hogy a gázokat ionizálták. Ha azután valamely gázt a legcondosabban elvonnunk a fent nevezett sugarak hatása alól, ugy azt lehetne a már említett elmélet alapján következtetni, hogy a gáz a villamosárammal szemben ellenségesen viselkedik, illetve azt nem bocsátja keresztül. Ennek ellenére meg lehetett állapítani, hogy a gázok, ha csekély mértékben is, de mégis vezetnek az elektromosságot. Vezetőképességük csak akkor tűnik el, ha a szóbanforgó gázokat tartályban bezárva egy tóban száz méter mélyre elsüllyeszítik. Ha ezzel szemben ezt a kísérleti kamarát

a gázzal egy magas hegycsúcra viszszük fel, akkor megállapíthatjuk, hogy annak villamos vezetőképesége tetemesen megnövekedett. Mivel lehet ezt a jelenséget megmagyarázni? Miért vezetik a villamosságot a gázok a föld felszínén csak kis mértékben, a nagy magasságokban igen erősen és száz méter mélységben a víz alatt pedig miért nincs semmi villamosvezetőképeségük?

A válasz egyszerű. A világűrben olyan sugarak jutnak a földre, amelyek a gázokat mindenekelőtt a földet borító levegőréteget villamosvezetővé tesszik. Az atmoszféra felső rétegeiben ezek a sugarak még nem gyengültek el és így igen nagy a hatásuk. Mélyebben lent a légtömeg elnyeli azokat, azonban még a föld felszínén, ha gyengébb mértékben is, meg lehet állapítani a sugarak jelenlétét. Csak körülbelül száz méter mély víztömeg nyeli el teljesen ezeket a sugarakat.

Már ezekből a megfigyelésekből meg lehet állapítani a sugarak óriási átütő erejét. Laboratóriumi kísérletek lehetővé teszik, hogy erről az átütő erőről képet nyerjünk: míg a legkeményebb rádiumsugarak felét elnyeli egy 15 milliméter vastag ólomlemez, tízszer ilyen vastag ólomlemez kellene felhasználni ahhoz, hogy ugyanilyen mértékben gyengítsük a magassági illetve kozmikus sugarakat. A magassági sugarak legkeményebb alkotórészei még egy másfél méter vastagságú ólomtömbön is áthatolnak.

Ezek a legfeltűnőbb adatok már alkalmasak annak bizonyítására, hogy a magassági sugarak érdekes tanulmányai anyagot nyújtanak a fizikusoknak. A leginkább csábítja azonban a fizikakutatót az a kérdés, hogy honnan keletkeznek ezek a sugarak. Bizonyos jelekből az a feltevés alakult ki, hogy vagy új atomok keletkezése, vagy pedig régi atomok szétesése lehet csak ezeknek a sugaraknak az eredő forrása. Mindenestre mérhetetlen erejű atomjelenségeknek kell lenniük azoknak az erőeknek, amelyek ezt az óriási átütőerejű sugárzást előidézik. Az az energia, a mely ez alkalommal felszabadul, több milliószor nagyobb, mint az az erő, a mit ugyanilyen mennyiségű szén elégetése által nyerünk. Ez a megállapítás feljogosít annak a feltevésére, hogy ennek a sugárzásnak az alapos megvizsgálása a technika számára nem sejtett óriási jelentőséggel bír.

Mint már említettem, a sugárzás energiája annál inkább növekszik, minél magasabbra feljutunk a légrétegbe. Ha 16—17 ezer méter magasságra érkezünk, akkor az egész levegőtömeg kilenc tizedrésze a megfigyelő alatt fekszik. Abban a magasságban tehát az ultragamma sugarak tulajdonságai összehasonlíthatatlanul jobban megfigyelhetők és megmérhetők mint a kisebb magasságokban vagy a föld felszínén. Ezért határoztam el, hogy a kozmikus sugarak megfigyelése végett másodszer is felszállok a sztratoszférá magasságba.

Dr. KULCSAR ISTVAN:

Bevezetés az individuál pszichológiába

Tartalmi kivonata: Az ősember lélekismerete. — Az egyén, mint célirányított egység. — A szervek fogyatékosága. — A „fiziológias fogyatékoság”. — A fogyatékoság létrejöttének tényezői. — A fogyatékoság-érzés kompenzációja, a személyiség fejlődésvonala. — Az ideges jellem. — A tehetség. — Gyerekkori hibák. — Idegesség és elmebaj. — Elzülles és bűnözés. — Szexualitás problémája. — A kutura. — Nevelés. — Az idegesség gyógyítása. — Önévelés. — Függelék: Az individuálpszichológia története.

Ára 98 Lei. — Kapható az UJ KELET könyvosztályában.

Olcsó festés és vegy-tisztításban

Clujon az UNIO vezet. Uj fióküzlet

Str. Samuel Micu 10. volt Rózsa ucca 10.

A Dimi

Bucures

Uj Kelet lehet me-
nak, a Zs
szombat
ményszám
zentansai
is respekt
guknak fe
és komoly
láncolatáb
baton az
aki kultur
eleganciáj
ményszám
femmel
tatlan tets

Misu W

lemzi jobb
Zsidó Pá
igen barát
képviselő
Gyula, aki
másfél óra
már tudot
pályaudvar
képviselőn
deért. Pé
volt könny
Robuval és
mindent
megakadál
ban. A ro
valamenny
zsidóság k
szállottak
kor pedig
zsidó tanu
üldözik,
Effele köz
Buricesc
ság. A ro
és különbs
Papacost
ezeket, hog
mit olvasi.

V. V. Ha

ilyet? A r
különbsége
szerint itél
nai liceum
a zsidó tar
befogadják
Weissma
igazolva vá
ség csak a
csak a kép
lannak biza
ésában a c
dig Nichifo
legénye az
nekiment a
takozi sz
Pop Csicsó
— Elnök
dita?

Botrány

felszólította
dásra. Rob
„jidan” M
szószékről.
állították,
cias cuzista
mondottuk
nélküli mele
tek meg Mi
néhány sze

Dimineata

éges és ki
vonnai az e
mészetes, h
zavarója, R
tetni magát
telen elvise

Fél

Az egész bukaresti sajtó melegen méltatja Misu Weissmann szombati beszédét

A Dimineata megállapítja, hogy a „kulturált és talentumos“ Weissmann-nak komoly sikere volt. Maniu gratulációja. Robut, a cuzista botrányhőst, 5 napra kizárták a kamarából

Bucuresti-Bukarest, augusztus 22. (Az Uj Kelet tud.) Minden tülzás nélkül el lehet mondani, hogy Misu Weissmann, a Zsidó Párt fiatal képviselőjének szombati délutáni beszéde politikai eseményszámba ment. A Zsidó Párt reprezentánsai már az előző parlamentekben is respektust és elismerést szereztek maguknak felkészültségükkel, bátorságukkal és komoly objektivitásukkal. A sikerek láncolatába értékes szemek fűzött szombaton az alig 38 éves bukaresti ügyvéd, aki kulturáltságával, gondolatfűzésének eleganciájával és slagfertig replikáival a nagyszámú jelenlevő és feszült figyelmekkel hallgató román képviselők osztatlan tetszését és elismerését váltotta ki.

Meghiusult cuzista attack

Misu Weissmann sikerét mi sem jellemzi jobban, mint az a hang, amellyel a Zsidó Párttal szemben egyébként nem igen barátságos bukaresti sajtó a zsidó képviselő beszédéről beszámolt. Maniu Gyula, aki nem volt jelen a kamarában, másfél órával a beszéd elhangzása után már tudott a történetéről és a bukaresti pályaudvaron a két erdélyi zsidópárti képviselőnek gratulált Weissmann beszédéért. Pedig a zsidó képviselőnek nem volt könnyű dolga. A cuzisták, a hírhedt Robuval és Cuza professzorral az élükön mindent elkövettek, hogy Weissmann megakadályozzák beszédének elmondásában. A román polgári pártok, amelyek valamennyien maguknak vindikálják a zsidóság képviselőjét, ugyancsak vitába szállottak Weissmann okfejtéseivel. Amikor pedig Weissmann azt találta mondani, hogy az iskolákban, az egyetemeken a zsidó tanulókat és egyetemi hallgatókat üldözik, valóságos vihar kerekedett. Efféle közbeszólások hangzottak el:

Buricescu prof. (többségi): Ez valótlanság. A román iskolákban nincs üldözés és különbségtetés.

Papacostea (georgista): Azért mondja ezeket, hogy a zsidó választóknak legyen mit olvasni. De meghamisítja az igazságot.

Egyenlőség a képviselők száján

V. V. Hanes (többségi): Hogy mondhat ilyet? A román iskolákban nem tesznek különbséget senkivel. A tanulókat érdem szerint itélik meg. Sőt, mi több, a cämpinai liceumnak 3 zsidó tanára van. Tehát a zsidó tanárokat még a tantestületbe is befogadják.

Weissmann néhány elokvens példával igazolta válaszában, hogy ez az egyenlőség csak a kamarában van meg, ott is csak a képviselők száján... Fáradhatatlannak bizonyult Weissmann megzavarásában a cuzista csoport, elsősorban pedig Nichifor Robu. Cuza professzor duhaj legénye azonban megjárta ezuttal. Midőn nekiment a folytonos zavargás ellen tiltakozó szociáldemokratáknak, Mirescu Pop Csicsó felé kiáltotta:

— Elnök ur, mit keres itt ez a banda?

Öt napra kizárták Robut a parlamentből

Botrány keletkezett, Pop Csicsó István felszólította a feleket a kimagyarázkodásra. Robu nem akart beszélni, amíg a „jidan“ Misu Weissmann le nem megy a szőszékről. Emiatt fegyelmi bizottság elé állították, mely 5 napra kizárta a harcias cuzistát. A bukaresti lapok — mint mondottuk — pártállásra való tekintet nélkül meleg elismerés hangján emlékeztek meg Misu Weissmann beszédéről. Ime néhány szemelvény:

A bukaresti sajtó Misu Weissmannról

Dimineata: Misu Weissmann, aki tehetéges és kulturált ember, magára tudta vonni az egész kamara figyelmét. Természetes, hogy az ülések mindenkori megzavarója, Robu ezuttal sem tudta túrtöztetni magát. Minthogy eszmei vitát képtelen elviselni, a cuzista képviselő szoká-

sos metódusát, a botrányt vette elő. Robu viselkedése az egész kamarát felháborította. Robut fegyelmi elé küldték, Weissmann nyugodtan folytathatta beszédét, amelyet egy a többség, mint az ellenzéki képviselők nagy figyelemmel kísértek. Weissmann szép, eszmékben gazdag beszédet mondott, elegáns formában és ügyesen, finom ironiával replikázott. A zsidó képviselőnek komoly sikere volt.

Cuvântul: A szószéken egy debütáns: Misu Weissmann zsidópárti. Magas, szemüveget visel, fiatalos arca van. Alaposan átgondolt, nüanszokra kidolgozott, néhol

gondolatokkal tulságosan is telített beszédet mond. Prompt és szellemesen válaszol a replikákra. Egy fiatal vasgárdista kijelenti, hogy felháborítja a zsidó képviselő beszéde. Az elnök felhívja, felháborodását és ifjuságát az üléstermen kívül nyilvánítsa. Zelea Codreanu, aki néha odafüül, magában mormolja: „Ez arcátlanság! Ez arcátlanság!“

Mint előrelátható volt, Cuza és ligabeli alattvalói minden pillanatban félbeszakítják Weissmann. Beszédének minden passzusánál megjelenik az elkerülhetlen Robu. Annyira lelkes, harcos ez a nem

Egy bukaresti háziur konyhakéssel leszurta lakóját

Jelentéktelen csetepaté robbantotta ki a véres gyilkosságot

Bucuresti-Bukarest, aug. 22. Tegnap este véres gyilkosság játszódott le a Gherase uccán. Brutus Cicerone háztulajdonos hazafelé tartott, amikor szembetalálkozott lakójával Misu Petrescuval. A háziur és lakója között régi harag áll fenn, de Ciceronet ez nem akadályozta abban, hogy lakójára sértő

kifejezéseket ne tegyen.

Petrescu nem válaszolt, mire a háziur gazda még jobban felmérgesedett, hozzárohant és ököllel ráütött. Petrescu visszautotta, verekedés kezdődött közöttük, aminek az uccai járókelők vetettek véget. Brutus Cicerone erre a lakásába rohant és onnan egy élesre fent kony-

hakéssel tért vissza és mielőtt még az uccai járókelők megakadályozhatták volna, többször mellbeszurta Petrescut, aki holtan esett össze. A gyilkos háztulajdonost az ucca közönsége menekülés közben elfogta és átadta a rendőrségnek.

Ötnapos munkahétről és hitelinflációról tárgyalnak Amerikában

Tizennégymillió ember számára akarnak munkaalkalmat teremteni

Newyork, aug. 22. Az Egyesült Államok közgazdasági és pénzügyi életének ötvenöt kiválósága nemzeti segély bizottságot alakított Amerika összes jótékonyági és jóléti szervezetének bevonásával a rettenetes nyomor enyhítésére. Amerikát a jövő télen hét millió munkanélküli fenyegeti.

A bizottság elnöke, Baker volt hadügyminiszter kijelentette, hogy Amerikára a megpróbáltatások legsúlyosabb esztendeje vár és a végső erőfeszítésre lesz szükség, hogy megmenthessék a nemzet lelkét.

A bizottságnak három legfőbb segítőszöke a következő lesz: Hoover elnök segélyprogramja; az augusztus 26-án Washingtonban tartandó jóléti konferencián kidolgozandó terv; országos gyűjtések, amelyeket a helyi jótékonyági szervezetek fognak végezni.

A Hoover elnök által összehívott gazdasági rekonstrukció értekezlet programján a következő főtárgyak szerepelnek: az ötnapos munkahét bevezetése új munkaalkalmak teremtése vé-

gett, széleskörű hitelinfláció az ipar föllendítésére, új hiteleszközök teremtése a nyersanyagfogyasztás fokozása céljából, nagyszabású vasutjavítási, fejlesztési és építési tervek s végül az olcsó mezőgazdasági és állattenyésztési hitelek nyújtása, nyilván a republikánus párt elégedetlenkedő farmer elemeinek megbékítésére.

Paul Mazur newyorki bankár kimutatja, hogy a kötelező ötnapos munkahét bevezetése ugyanolyan hatást gyakorolna az Egyesült Államokban, mint hat millió felött bevándorlása, akik kizárólag csak fogyasztának és nem termelnének.

Az amerikai közgazdasági intézet számitása szerint az ötnapos munkahét 14,500.000 személy számára teremtené új munkaalkalmat.

A newyorki National City Bank által közzétett tanulmány kimutatja, hogy az Egyesült Államok 250 vezető iparvállalata 1932 első hat hónapját összesen 43 millió dollár tiszta nyereséggel zárta, míg az előző év első felében

tiszta nyereségük meghaladta a 332 millió dollárt. Legjobban a vegyi, az élelmiszer és a cipőipar állt ellent az árzuhanásnak. Majdnem az összes iparág jelentékenyen csökkentette termelési költségeiket, de e megtakarításokat felmorzsolta a további árzuhanás s a forgalom összezsugorodása.

— Tessitori Nóra szabadtéri előadása a református kollégium udvarán. Tessitori Nóra szabadtéri előadása augusztus 27-én este 9 órakor kezdődik a Farkas uccai református kollégium régi udvarán. A rendkívüli, művészi élvezetet ígérő előadás iránt óriási érdeklődés mutatkozik. Már maga az a körülmény, hogy az előadást a kiváló művész nem fedett helyen, hanem a szabad ég alatt tartja meg, biztosítja az előadás külső sikerét. Maga az előadás a legartisztikusabb keretek között folyik le, eltekintve az est műsorának magas színvonalától. A hangulatos, régi stílusú udvar egyik szárnyában görög modorban felépített színpadot állítanak fel, amelyet reflektorok világítanak meg. Az előadást Szent Ferenc csodálatosan szép Naphimnusa vezeti be, amelyet harsonaszólam szférikus zenéje előz meg. Harmónium- és hárfakiséret fogja alásfestyeni Romain Rolland hatalmas lendületű béke-versét: az Ara Pacist, egy középkori Passziójáték népénekét és Gellért Oszkár versét: az Esti ima Pál szavával címűt. Kimagasló zenei része lesz az előadásnak Pop Virgil, a nagytehetségű hegedűművész szereplése, aki Bach egyik legnagyobbvonalu szonátáját és egy boszorkányos tempójú Paganini darabot játszik. Másik zenei érdekesség lesz az előadásnak Jakubček Gusztáv hárfaművész hárfaszólója. Tessitori Nóra a magyar klasszikus és modern lyra leg-szebb ékességeit illesztette be szombati szabadtéri műsorába. Műsormegváltás a Lepage könyvkereskedésében és az Ellenzék könyvesboltjában.

MAKSAY A.

Villany- és vízvezeték-szerelési vállalat Cluj, P. M. Viteazul (Széchenyi-tér) 10.

Mindenemű szerelési munkát a leggyorsabban vállal Terveket és árajánlatokat díjmentesen készít.

Tudom melyik bukovinai megyéből való képviselő, hogy csak a többség, a két liberális párt és a szociáldemokraták többszöri közbelépése akadályozza meg az összezsugorodást. A botrány elkerülhetetlen. Cuza kitanítja Robut, hogy mit mondjon. Többszöri rendreutasítás után Cuza nemzetiruhás, lelki fia a fegyelmi elé kerül...

A bukaresti sajtó és különösképpen a Dimineata elismerőhangú írásai a Zsidó Párt politikai és parlamenti sikereinek egy újabb és komoly etappját jelzik.

A nagyváradi zsidó leány elemi, gimnázium és társulati kereskedelmi leányiskolát látogató növendékek legalkalmasabban elhelyezkedhetnek a Schwartz Menyhértné 5 éve fennálló ortb. zsidó

LEÁNYNEVELŐ INTÉZETÉBEN

ORADEA, Str. Clorogariu (Uri-u.) 8.

Dija nem magasabb a rendes privátháznál kért díjnál. — Szabásati és varró tanfolyam. Zenei kiképzés. Kereskedelmi magán tanfolyam. Idegen nyelvek. Kiténő referenciák. Prospektus.

Féláron! Elsőranguan fest, tisztít ruhákat CZINK, Cluj

Trockij háborút jósol Németország és Oroszország között Hitler hatalomrakerülése esetén

Papen nyilatkozata nagy vihart kavart fel Németországban

A Stahlhelm egyik vezére leleplezi Hitlerék puccskísérletét

Berlin, aug. 22. Stephani volt őrnagyot, a berlini Stahlhelm vezérét a nemzeti szocialisták berlini lapja tegnapi számában árulóként és közönséges denunciansként állította be. Stephani őrnagy erre a „Kreutz-Zeitung“ mai számában válaszol a nemzeti szocialisták és rendkívül érdekes leleplezéseket tesz Hitler rohamcsapatainak puccs készülődséről. Stephani őrnagy többek között ezeket írja:

Az elmúlt héten a nemzeti szocialista rohamcsapatokat kivonták Berlinből és észak felé vonultatták fel. A Stahlhelm berlini szervezetének tagjait erőszakos fenyegetésekkel kényszerítették arra, hogy autóikat a nemzeti szocialista rohamcsapatok számára engedjék át.

Brandenburgban egyenruhás és felfegyverzett hitlerista különítményesek fegyveres fenyegetéssel szólították fel a Stahlhelm vezérét arra, hogy az állítólag elrejtett fegyvereket kiadják. A helyzet annál inkább veszélyes volt.

mivel a nemzeti szocialista rohamcsapatok vezetői kijelentették, hogy a Reichswehrrel egyetértésben járnak el.

és hogy a porosz rendőrség részéről nem kell várni ellenakciót. A poroszországi kormánybiztos és von Schleicher belügyminiszter nyilatkozataiból mindenesetre épen az ellenkezőre lehet következtetni.

A francia sajtó ideges a német hadsereg átszervezéséért

Párizs, aug. 22. A francia sajtó igen ellenséges érzülettel fogadja azokat a híreket, hogy a német birodalmi kormány tárgyalásokat kíván folytatni a francia és angol kormánnyal a birodalmi hadsereg újjászervezése ügyében. A sajtó rámutat arra, hogy

a francia külügyminisztériumot erről hivatalosan nem értesítették

és megállapítja, hogy a németek által hangoztatott követelés csak arra jó, hogy a közvélemény figyelmét elterelje Németország belpolitikai válságáról. Ha Németország tényleg tárgyalásokat kíván kezdeni, Franciaország csak azt válaszolhatja, hogy az ilyen tárgyalás a versaillesi szerződés revízióját jelentené, amit a francia nép nem engedhet meg. A „Petit Parisien“ és az „Echo de Paris“ azt ajánlják Németországnak, hogy

először belügyeit rendezze és csak aztán gondoljon hasonló manőverekre, amire a válasz minden körülmények között csak elutasító lehet.

Trockij háborút jósol

Berlin, aug. 22. Az emigrációban élő Trockij Leó, a szovjethadsereg volt főparancsnoka az „Aktion“ hasábjain cikket jelentetett meg, amelyben kijelenti, hogy abban a pillanatban, amikor Hitler uralomra kerül Németországban, háború tör ki Németország és Szovjetország között. Trockij azt javasolja, hogy Szovjetország már eleve megfelelő számú tartalékokat mozgósítson.

Mi lesz a birodalmi kormánnyal?

Berlin, aug. 22. A német lapkiadók hírszolgálati szövetsége jelenti, hogy a Reuter-ügynökség munkatársának Von Papen birodalmi kancellárral folytatott beszélgetéséből különösen az a kijelentés keltett feltűnést, hogy

von Papen kabinetje még igen sokáig marad uralmon.

Hivatalos körökben ezzel szemben az a vélemény, hogy szinte kétségtelenné vált, hogy von Papen kabinetje ellen bizalmatlanságot fognak megszavazni. Addig, amíg a birodalmi gyűlés nem tud munkaképes kormányt összehozni, mindenesetre megvan a lehetőség arra, hogy a birodalmi elnök a Papen-kormányt hagyja életben.

Az új kormánytöbbség megalkotása viszont valószínű, ha a centrum és a nemzeti szocialisták Poroszországban megegyeznek,

mert ez a többség-koalíció megvalósítását jelentené. Meg kell jegyezni, hogy Kerrl porosz országgyűlési elnök mind-éideig nem egyezett meg a centrum képviselőivel és a legközelebbi országgyűlés végleges dátumát még máig sem állapította meg.

Berlin, aug. 22. Klara Zetkin — moszkvai jelentés szerint — nem hagyhatja el az orosz fővárost, hogy kor-elnökként elnököljön az új birodalmi gyűlés első ülésén, mert maláriája van. Blum centumpárti képviselő lesz az első ülés elnöke.

A német kormány nem halogatja tovább a hadsereg átszervezésének ügyét

Genf, aug. 22. Ugy hírlik, hogy a német kormány a közeljövőben a hatalmak kormányainál lépéseket tesz avégből, hogy a német birodalmi hadsereg újjászervezését lehetővé tevő Genfben és Lausanneban megkezdett tárgyalásokat továbbfolytassák, mert a német birodalmi kormánynak az az álláspontja, hogy a főbenjáró kérdés megoldáshoz juttatását tovább halogatni nem szabad.

KÖZGAZDASÁG

Hétmilliárd métermázsával több Európa buzatermése az idén, mint tavaly

London, aug. 22. Oroszországot leszámítva az európai országok idei buzatermése 401.34 millió métermázsára, szemben az elmúlt évi 391.84 millióval. Növekedett tavalyhoz képest Ausztria termése 0.5, Németországé 10, Angliáé 1.8, Csehszlovákiáé 2, Spanyolországé 5, Franciaországé 22.23, Belgiumé 0.3 millió métermázsával. Csökkent a ter-

més Bulgáriában, Romániában. Magyarországon, Olaszországban és Jugoszláviában.

A nagy exportáló államok közül az Egyesült Államok buzahozama 243.13 millió métermázsáról 200.77-re csökkent, míg Kanada termése 82.84 millióról 115.54 millióra emelkedett.

Nincs végleges megegyezés a magyar-osztrák kereskedelmi szerződés ügyében. Bécsből jelentik: A Neue Freie Presse szerint még nem sikerült végleges megegyezést elérni a magyar-osztrák kereskedelmi szerződés ügyében, de az álláspontok egymáshoz közelítését eredménynek kell tekinteni. A tárgyalásokat a végleges kereskedelmi szerződés megkötése érdekében folytatni fogják.

Deficités a francia külkereskedelmi mérleg. Párizsból jelentik: A francia külkereskedelmi mérleg az év első hét hónapjának 6155 millió frank deficitet mutat. Az import 17.667, az export 11.512 millió frank volt.

Újjászervezik a nemzetközi acélkartelt. Párizsból jelentik: Luxemburgban a nemzetközi acélkartelt újjá akarják szervezni. Valószínűnek látszik, hogy sikerülni fog a kartellegezményt egész Európára kiterjeszteni, mert ezuttal hír szerint az angolok máris késznek nyilatkoztak a kartellegezmény elfogadására.

Mi idézte elő az amerikai tőzsdehosszt. Londonból jelentik: Lapjelentések szerint az amerikai tőzsdehosszban jelentékeny része van azoknak, akik angliai hadikölcsönkötvényeikért készpénzmeváltást kértek és a nekik járó de még kezükben nem levő összegek fedezetével játszottak a newyorki tőzsdén.

MEGOLCSULT AZ AUTOBUSZ

Auto-Transport S. A. Auto-Modern S. A.

Leszállított nyári tarifája

Cluj—Gherla tour-retour 90.—
Cluj—Dej tour-retour 120.—
Cluj—Bistrita tour-retour 250.—
Cluj—Tg.-Mures tour-retour 300.—
Cluj—Reghin tour-retour 320.—

Clujról indul		Nyári menetrend	Clujra indul vissza	
Reggel	Déután		Reggel	Déután
6	3	Cluj—Moci—Sarmasul—Tg.-Mures Cluj—Moci—Sarmasul—Reghin Cluj—Moci—Sarmasul—Mare Cluj—Gherla—Dej—Bistrita Cluj—Gherla—Dej Cluj—Panticeu Cluj—Bonțida	6	3
	4		5.45	
	6		6	
6	4		6	
12	6:30		7.15	
	6		6	
	6		7	

Számozott jegyek cluji jegypénztárunknál elővételben is kaphatók. Telefonon fenntartott helyeket előjegyzésbe veszünk. Dejről Baia-Mare, Sighet, Jibou, Târgu-TELEFON 551
Lapusulura azonnali összeköttetés. TELEFON 551

SPORT

Rekordok a kerületi uszobajnokságban

Cluj-Kolozsvár, augusztus 22. (Az Uj Kelet tud.) Szombaton és vasárnap a strand medencéjében rendezték meg Kolozsvár kerületi uszobajnokságokat, amelyek két rekordot hoztak. A Haggybor fiatal és fejlődő uszógárdája szépen szerepelt és néhány értékes győzelmet aratott. Ugyancsak kellemes meglepetést keltett a Haggybor vízipólinak eredményes szereplése. Részletes eredmények:

Szombat. 200 m. szenior sprint. 1. Ziegler U 2 p. 45 mp. 2. Pasca U. 3. Orosz U 200 m. szenior mell: 1. Aranyosi U 3 p. 14.4 mp. 2. Fehér U. 3. Balló, Romania. 50 m. gyermek hát: 1. Breiner Haggybor 47.4 mp. 2. Pintér U. 3. Kemény U. 400 m. ifjúsági sprint: 1. Hartig U 7 p. 15 mp. 2. Széplaki U. 3. Szilágyi U. 100 m. női hát: 1. Rosenfeld Hagg. 1 p. 47 mp. 2. Ujhelyi U. 3. Nagy U. 50 m. leánygyermek mell: 1. Grün H 52.3 mp. 2. Davida U. 3. Vass R. 100 m. női hát: 1. Janovitz U. 1 p. 45.2 mp. 2. Sapira U. — 3x100 m. szenior vegyes staféta: 1. Universitatea A) 4 p. 16 mp. 2. U B) 4 p. 23.2 mp. 3. Romania. 800 m. szenior sprint: 1. Ziegler U 12 p. 23.2 mp. orsz. rekord. 2. Vancea U.

Vasárnap. 50 m. leánygyermek gyors: 1. Grün Hag. 55.6 mp. 2. Vass U. 3. Török U. 100 m. szenior sprint: 1. Pasca-Rusu U 1 p. 12.3 mp. 2. Ziegler U. 3. Dózsa KAC. 200 m. ifj. mell: 1. Aranyosi U 3 p. 19 mp. 2. Herskovits H. 3. Nagy U. 50 m. gyermek mell: 1. Breiner H 43 mp. 2. Bundialec U. 3. Soós U. 200 m. női mell: 1. Ujhelyi U 3 p. 49.2 mp. 2. Janovitz U. 3. Nagy U. 100 m. szenior hát: 1. Fejér U 1 p. 32.1 mp. 2. Balló R. 3. Margineanu U. 400 m. szenior sprint: 1. Ziegler U 6 p. 03.1 mp. 2. Vancea U. 3x100 m. női vegyes staféta: 1. U A) 5 p. 40.8 mp. 2. U B) 3x100 m. ifj. vegyes staféta: 1. U A) 4 p. 16 mp. 2. U B) 3. R. A). — 4x100 m. szenior sprint staféta: 1. U 5 p. 51 mp. 2. R. 200 m. ifj. hát: 1. Fejér U 1 p. 29.8 mp. 2. Dózsa KAC. 3. Müller R. 100 m. női gyors: 1. Ujhelyi U 1 p. 39.5 mp. 2. Bucur R. 3. Diamanstein U. 3x50 m. gyermek vegyes staféta: 1. U B) 2 p. 17.9 mp. 2. Romania. 3. U C). 200 m. ifj. print: 1. Pasca-Rusu U 1 p. 15 mp. 2. Dózsa KAC. 3. Hartig U. 4x100 m. női sprint staféta: 1. H A) 7 p. 33 mp. 4x100 m. ifj. sprint staféta: 1. U A) 5 p. 56 mp. 2. Romania. 3. U B). 1500 m. szenior sprint: 1. Ziegler U 23 p. 47.3 mp. orsz. rekord. 2. Vancea U. Női müugrás: 1. Bányi U 39.6 pont. 2. Stanciu U. 3. Davida U. Férfi müugrás: 1. Török U 145.02 pont. 2. Dózsa KAC. 3. Balász U. A versenyen kívül induló Hankó 152.33 ponttal els lett.

Vízipólobajnokság

Szombaton:

Universitatea—Romania 12:0 (3:0).

Vasárnap:

Haggybor—Romania 1:1 (1:0). A Haggybor volt a többit támadó, de akciót nem kísérté szerencse.

A zürichi Young Fellows Erdélyben

Cluj-Kolozsvár, augusztus 22. A jóképességű zürichi csapat szombaton és vasárnap Erdélyben vendégszerelt. Kolozsváron vereséget szenvedett a felfrisített U-tól, Nagyváradon azonban a Bulzannal és Dobosannal megerősített NAC nem tudott megbirkózni a magyar játékosokkal spēkelt Young fellowsszal.

Kolozsvár: U—Young Fellows 4:2 (3:0). Az első féldőben Szepi, Sársasiu, majd ismét Szepi eredményesek. Szünet után Hirzer tizenegyesből éri el első gólját a svájci csapat, közvetlenül után Ploesteanu az U. negyedik gólját rugja. Utána a svájciak nagy fölénybe kerültek, de csak Hubert révén tudnak gólt rugni a jól védekező U kapujába. Az egyetemi csapatban sikeresen mutatkozott be a Szatmárról ide került Sepsi kapus. Az együttes egyébként is igen jó benyomást keltett. A svájciak viszont csalódást hoztak. Egyénileg a briliáns Gyurkó közpfedeztet, Hirzer, Martin és Müller váltak ki.

Nagyvárad: Young Fellows—NAC 2:2 (2:1). Glanzmann, illetőleg Varga és Nehadoma a góllövők.

Mayer Ebner nagy beszéde a genfi zsidó világkonferencián

Legkésőbb 1934-ig kell összeülnie a zsidó nép világparlamentjének

A Zsidó Nemzeti Otthon felépítését, a zsidó nép megszervezését és a zsidó világparlamentnek proporcionális választás alapján való összehívását határozta el a genfi zsidó világkonferencia

Iltői Adler Tibor az erdélyi zsidóság csatlakozását jelentette be a zsidó világkongresszushoz

Genf, augusztus 23. (Az Uj Kelet tud.) Lapunk legutóbbi számában ismertettük a genfi zsidó világkonferencia lefolyását az első részét. Az alábbi tudósításunk dr. Mayer Ebner nagyszabású beszédét, a konferencia általános vitájának további részleteit, valamint a történelmi jelentőségű határozatokat ismerteti.

Mayer Ebner nagy beszéde

Dr. Mayer Ebner, amint az Uj Kelet röviden megírta, a romániai zsidóság képviselőjében nagyszabású beszédet tartott a genfi konferencián a zsidóság helyzetéről, amelyben többek között a következőket mondotta:

—Az összehívandó zsidó világkongresszusnak arra a kérdésre kell felelnie, hogyan tudjuk hathatósan leküzdeni az antiszemitizmust és hogyan tudjuk feltar-

tóztatni a zsidó tömegek elpauperizálódását. Az első kérdésre az asszimilációval felelt az utóbbi két zsidó generáció. Ez az eszköz azonban hamisnak bizonyult. A zsidó asszimiláció reakciója: a modern antiszemitizmus fellángolása volt. Németország iskolapéldája ennek a folyamatnak. A modern antiszemitizmus kompenzál nem gyűlölet és megvetés. Ma már nem vetnek meg bennünket. A gyűlölet nem hibáinknak, hanem éppenséggel előnyeinknek szól. Az antiszemitizmus ugyan, mint az árnyék vonul végig egész életünkön keresztül, de enyhülésre enged ama ellentét elleni önvédelem megorganizálásának szükségességéről. Rudolf Brändsch Románia kisebbségi államtitkára, aki egyébként filoszemita, nem tudja elviselni azokat a zsidókat, akik német honfitársaknak nevezik magukat.

„Meg kell változtassuk a zsidó nép belső összetételét“

Ezután a romániai antiszemitizmus természetrajzáról beszélt és vázolta a Zsidó Párt jelentőségét, majd a zsidóság gazdasági problémáira tét át.

—Sokkal fontosabb azonban az a kérdés — mondotta, — hogyan tudjuk ellenulynozni a zsidóság elszegényedését. Ez az elpauperizálódás a mi előre kijelölt sorsunk Oka középosztályu rétegezésünkben rejlik. A világháború után a keleti államok megkezdték gazdaságuk nacionálisítását. Egyre inkább hajtanak ki bennünket gazdasági pozícióinkból. Majd rá tért az „államnékültek“ helyzetére és ki fejté, hogy az állampolgársági kérdést nem a békeszerződések értelmében szabályozták az államok. A mai fennálló törvények túlnyomó részben a zsidók ellen irányulnak. A romániai agrárreform figyelmen kívül hagyta a beszarabiai, bukoviinai és máramaroszi zsidó földműveseket. A vasárnapi szünet viszont igen súlyosan érinti a kereskedelmet és a kisipart. Az új konverziós törvény élesen kihat a városok és a falvak zsidó kereskedőire. Ezek a törvények ugyan nem antiszemita elgondolásból születtek, következményeikben azonban valóságos pusztító hatással vannak a zsidókra nézve.

— Meg kell változtassuk a zsidóság belső összetételét, a népiség erős tudata kell, hogy véget vessen a minduntalan előrelengő kétségbeesésnek. A nemzeti-szolgálat teljes tudatában élő zsidóság sokkal jobb helyet fog majd elfoglalni a népek koncertjében. Gazdasági vonatkozásban pedig: az átrétegeződés, a népi erők organizálása és Palesztinával, mint nemzeti centrummal való egybekapcsolása — ezek a törekvések kell hogy képezék a kongresszus mozgató erőit.

Georg Kareski, a német zsidóság gazdasági összehívására szólva kifejti, hogy az oroszországi zsidóknak a forradalom után deklasszálódása és a németországi zsidók gazdasági lehanyatlása nagy hasonlatosságot mutat. Statisztikai táblázatokkal és grafikai vázlatokkal illusztrálja tudományosan felépített nagyszabású referatúmat, amely mély hatást gyakorolt a konferenciára.

Egy agudista vezér a kongresszus összehívásáért és a párharok kiküszöböléséért

Másnap Joseph Fischer (Párizs) felszólalásával folytatódik az általános vita. M. Dizengoff telavivi polgármester beszéde után dr. Jochelmann (London) szól fel és megállapítja, hogy az angol „Board of Deputies“ a német zsidók miatti aggodalmában vont ki magát a genfi konferenciából, holott a tagok nagyrésze a konferencia mellett foglalt állást. Az angol zsidóság azonban üdvözlö a kongresszus eszméjét. Dr. Federbusch (Helsingfors) és J. Naidits (Párizs) beszélt ezután, majd E. Mazur, a varsói zsidó hitközség agudista elnöke tartott beszédet a kongresszus mellett és annak legfőbb feladatául a gazdasági felszabadítást és a zsidó párharok kiküszö-

bölését jelölte meg. Ugyancsak a belső zsidó ellentétek leküzdéséről beszélt dr. J. Hellmann (Riga) és M. Goldstein Párizs, majd Leo Motzkin, aki a konferencia tanácskozásainak legnagyobb részén elnökölt, tartott nagy beszédet a németországi zsidóság helyzetéről és a zsidógyűlölet elleni önvédelem megorganizálásának szükségességéről. Rasner, a lengyelországi zsidó iparos-szövetség nevében a kongresszus pártatlanságát követe és bejelentette, hogy Lengyelország egész zsidósága a kongresszus mögött áll.

Iltői Adler Tibor beszéde

Ezután Iltői Adler Tibor (Arad) szólalt fel és emelkedett szellemű beszédében jelentette be az erdélyi zsidóság csatlakozását a zsidó világkongresszushoz. Kifejtette, hogy a zsidóság mai gazdasági, politikai és szociális válsága parancsoló szükségessége teszi az összes népi erők egységszervezését és követeli, hogy a zsidó világparlament általános proporcionális választás alapján már a jövő esztendőben összeüljön.

Hans Klee (Berlin) a zsidó diákok világszövetsége nevében szól a kongresszus fontosságáról és vázolja a közép és felsőiskolai antiszemitizmus növekedését. Zwi Abersón (Genf) a kongresszus általános zsidó és demokratikus jellege mellett száll szóra. Jaeger (Lemberg) a lengyelországi zsidó gazdasági körök csatlakozását jelenti be a kongresszushoz, majd Jizchak Grünbaum emelkedik szólásra és a kongresszus alapfeltételeként jelöli meg a zsidókérdés cionisztikus megoldását Palesztina felépítésén keresztül.

Az éjszakai gyűlésen M. Jarblum (Párizs), dr. Spiegel (Lemberg) a galíciai szövetségi egyesületek részéről, rabbi Yolles (Filadelfia), Z. Tygel (Newyork), dr. Silbersten (Lemberg), dr. Makreau, L. Recanatu a szaloniki zsidó hitközség, Rafael Landau a krakkói zsidó hitközség és A. Volsky (Párizs) vettek részt az általános vitában. Végül dr. Nahum Goldmann tartotta meg nagyszabású záróbeszédét.

Nachum Goldmann záróbeszéde

— A konferencia legélesebb ellenfelei sem vehetik szemünkre, hogy eme tárgyalások lefolyása anyagot szállított volna az antiszemitizmusnak. Alapítalan az a beállítás, hogy a cionisták mozgalmuk céljaira akarják hasznosítani a világkongresszust. Pártpolitikai szempontból a cionistáknak semmi okuk nem lenne a kongresszus propagálására. Kizárólag egyetemes zsidó szempontokból teszük ezt. A kongresszusnak meg kell teremtenie a zsidó nép címét, a zsidó népiség gondolatát kell kifejeznie, a zsidó nép parlamentjének kell lennie, amely minden zsidó kérdést megtárgyal, amely a zsidó nép ellenségei elleni harcot vezeti és képviseli népünket a többi népek előtt. Egy kaotikus-revolucionárius időben élünk, amelyben a tömegharok ré-

bizottságok előterjesztésére a következő határozatot hozta a konferencia:

A történelmi határozatok I.

„A genfi zsidó világkonferencia azon mély meggyőződésének ad kifejezést, hogy a zsidó nép kritikus helyzete, polgári és nemzeti jogainak vesztélyeztetése az egyes országokban, a zsidó tömegek elpauperizálódása, a mai zsidó generációk legfontosabb feladatául: a Palesztinai Zsidó Nemzeti Otthon felépítését, a zsidó nép megszervezését és a zsidó világkongresszus összehívását teszi kényszerítő szükségessé. Ez a kongresszus, a zsidó nép fogalmára, mint egységes néporganizmusra támaszkodva, legitím képviselőt kell hogy legyen, feljogosítva és kötelezve a zsidó élet összes problémáinak meg tárgyalására és a zsidó népek a polgári és nemzeti jogaiért vívott harcban való képviselőjére.“

II.

„A világkongresszus delegátusai egyenes, titkos és egyenlő választás útján, — amelyben minden zsidónak és minden nagykorú zsidó nőnek joga van résztvennie, — fognak választani. Az aktív választójog 18, a passzív választójog pedig 24 életévének kezdődik.“

III.

„A világkongresszus összehívásának és választások lefolytatásának dátumát az iniciatív-bizottság határozza meg. Ennek azonban legkésőbb 1934 nyaráig kell megtörténnie, illetve addig feltétlenül össze kell ülnie a zsidó világparlamentnek.“

A fontosabb politikai és gazdasági kérdéseket a bizottságok tárgyalták meg. A

Gorgulov halálos ítélete jogerős, kegyelmet már csak az elnöktől kaphat

Párizs, aug. 22. A legfőbb semmitőszék szombaton tárgyalta Doumer elnök halálra ítélt gyilkosának semmisségi panaszát. A főállamügyész kijelentette, hogy Doumer gyilkosa a legszigorubb büntetést érdemli és semmi ok sincs a halálos büntetés megváltoztatására. A bíróság az összes anyagi és alaki sem-

miségi okokat visszautasította s ezzel a halálos ítélet jogerőssé vált. Gorgulovné kegyelmi kérvénnyel fordult Lebrun elnökhöz. Valószínű, hogy az elnök nem fogja kegyelmi jogát gyakorolni és Gorgulov még a héten a gilottin alá kerül.

Szeptemberbe benyuló nyári időjárást jósolnak

A városok lakossága menekül a kánikulai meleg elől

Bucuresti-Bukarest, augusztus 22. (Az Uj Kelet tud.) A fővárosi Meteorológiai Intézet jelentése szerint továbbra is meleg idő várható. A légnyomás valamivel süllyedt. Helyenként felhőzet és a mezőségeken átmeneti, futó esők lehetségesek. Egyébként a meleg tartósságára lehet számítani, sőt valószínű, hogy ebben az évben a nyár még szeptemberben is meghosszabbítódik.

A külföldi megfigyelők egyhangu megállapítása szerint 1911 óta nem volt ilyen forró augusztusra példa a kontinensen. Liisszabonban 40, Brüsszelben 39, Nimesben 38, Párizsban 34 és Berlinben 33 fok

Celsiust mutatott a hőmérő — árnyékban. A fullasztó forróságot különösen a metro polások lakossága viseli nehezen. Berlin és Párizs bulvárdjai a déli órákban teljesen kihaltak. Eső csak a hegyvidékeken volt itt-ott, egyébként mindenütt a nyár meghosszabbodására készülnek fel.

A kánikula Kolozsvar arculatán is meg látszott vasárnap. A strandon ezrek nyúzósgáltak, de talán még nagyobb volt azoknak a száma, akik a Szamos felső gátjánál, a Burgya-kert környékén kerestek enyhülést a Szamos problematikuss tisztasági vizében.

Zendülés tört ki egy csikmegyei székely faluban

A falu lelkészét azzal vádolják, hogy Budapestről kapott kompromittáló iratokat

Bucuresti-Bukarest, augusztus 22. (Az Uj Kelet tud.) A Dimineata feltűnésteltő tudósítást közöl a csikmegyei Csomafalva községből. A csikszeredei szigurancához feljelentést adtak be néhány héttel ezelőtt a község Török nevű papja ellen, aki állítólag kompromittáló tartalmú iratokat kapott volna Budapestről. Az ügyesség felhatalmazta a csomafalvai csendőrposztot, hogy házkutatást végezzen Töröknél. A csendőrök három falusi paraszt kíséretében felkeresték Törököt és felkutatták házat, de semmi kompromittáló iratot nem találtak.

Valaki besugta a csendőröknek, hogy a keresett iratok a templom tetején, egy cementblokk alatt vannak eldugva. A csendőrök erre létrákat rekviráltak és a három parasztot felküldték a tetőre, hogy a cementblokk alatt kikutassák. Miközben ezek a templom tetején dolgoztak, a falu lakossága Török lelkésszel az élen, megindult a templom felé. A parasztköré-

ben ugyanis az a hír terjedt el, hogy a csendőrök le akarják venni a templom keresztjét. Férfiak, asszonyok, gyermekek csoportba verődve, hangosan tiltakozva körülvették a templomot. A csendőrök kimagyarázkodása nem segített. Kövekkel, fadarabokkal dobálták a csendőröket, egy csoport pedig leszállította a templom tetejéről az ott dolgozó parasztokat. A csendőrök erre, anélkül, hogy fegyverüket használták volna, visszavonultak. A hívők körülvették a templomot, a három parasztot pedig tusként őrizetbe vették. Így tartott ez tizennégy óráig keresztül. Másnap délelőtt egy csendőrökönként érkezett a községbe, amely szétszórta a lázadókat és helyreállította a nyugalmat. Törököt letartóztatták. A templom tetejét átkutatták és a cementblokkban csakugyan kompromittáló iratokat találtak, amelyeket lefog-

A Diáksegélyező Erdély zsidóságához

*
Még csak augusztus derekán vagyunk, a tanév — különösen az egyetemi tanév — megkezdése még meglehetősen messze van és máris naponta hoz az Erdélyi Zsidó Diáksegélyzőnek leveleket a posta. Szülőök írják, akik aggudalommal néznek az új tanév elébe és diákok, akik nagyobb részükben két-három tanévet már átküzdöttek és most előről kezdődik a számukra a minden energiát és ideget fejező gond: miből kerül elő a beiratkozási díj, a vizsgadíj, a különböző más taxák és lesz-e az idén is menza, hogy legalább enni legyen hol?

Az Erdélyi Zsidó Diáksegélyző nem tud ezekre a kérdésekre közvetlenül válaszolni. A zsidó társadalomhoz kell, hogy előbb továbbita azokat, mert a várt feleletet csak a társadalom józan felelősségérzete adhatja meg.

Erdélyben száraz tehető a támogatásra szoruló zsidó diákok száma, akik nélkülözések, küzködések középette is állják meg a porondot és a belföld és külföld különböző egyetemén szívósan és szorgalmasan készülnek tudományos pályájukra.

A mai gazdasági viszonyok között — mondják egyesek — mindenkinek saját-magával van baja. És nem gondolnak arra, hogy az erdélyi zsidó diákság egyetlen intézményének fenntartását éppen a mai gazdasági viszonyok teszik fokozottan szükségessé, mert egyre több szülő kénytelen gyermeke taníttatásához támogatást igénybevenni és ki tudja, nem lesz-e holnap ráutalva a Diáksegélyző segítségére az is, aki ma még adakozni képes annak céljaira. Mások a tudományos pályán való tulprodukciónál argumentálnak. Anélkül természetesen, hogy ismernék a statisztikai adatokat és tudják, hogy a zsidó diákság száma az utóbbi években ismét lényegesen csökkent, jönléhet a többi pályák sem letinek felvevőképesek a zsidó ifjuság számára.

A kérdések, amelyeket a sorsukért és jövőjükért aggódó diákok az Erdélyi Zsidó Diáksegélyzőhöz és a Diáksegélyzőn keresztül Erdély zsidó társadalmához intéznek, nem érvelésekre várnak, hanem tényleges megoldásra, ami csak megértéssel, jóindulattal és a kötelességek tengerbejáratossal teljesítésével lehetséges. El kell végre jutnia a társadalom minden rétegének, minden foglalkozási kategóriájának arra a belátására, hogy ezek a kötelességek mindegyikre nézve egyformán vonatkoznak, mert a menzára éppen úgy küldik a gyermekeiket kereskedők mint intellektuelek, iparosok vagy más foglalkozásuk.

Emellett azonban természetes az is, hogy az egyes helységeken intellektuelek kell, hogy beindítsák az Erdélyi Zsidó Diáksegélyző helyi csoportjának megalakítására irányuló szervezőmunkát. Hiszen ők is voltak diákok és a maguk, vagy diaktársaik életéből ismerik azokat a nélkülözéseket, amelyeknek meg nem szüntetésére a társadalom segítségére volna. És hányan vannak, akik maguk is igénybevételek diákintézményeknek a támogatását! Van-e természetesebb módja az erdélyi adósság lerovásának, mint a Diáksegélyző szervezőmunkájára való önkéntes jelentkezéssel visszajárni a segítségét a diákság annakidején igénybevett intézményeinek? Ez a munkabéli teljesítmény kétségtelenül elvárható minden volt diáktól, még akkor is, ha anyagi kötelezettségének gazdasági helyzete folyton nem tudna eleget tenni.

Az Erdélyi Zsidó Diáksegélyző központi irodája nyilvántartást készített mind azokról, akik a kolozsvári menza kedvezményeit és a diákság nagynevű pártfogójának, nehaj dr. Eisler Mátyás főrabbinak a támogatásait az év-k során igénybevételek. Ennek a nyilvántartásnak az adatai az mutatják, hogy ha a volt diákok csupán a szervezőmunkában is kötelességtudással és felelősségérzettel részt vesznek, ez már magában is hatalmas erősséget jelent az Erdélyi Zsidó Diáksegélyzőnek. De kétségtelen, hogy a volt diákok legtöbbször arra is képesek, hogy anyagilag is kisebb-nagyobb mértékben lerója adósságát. Itt az ideje, hogy ne legyen végre ritkaság, hogy egy volt diáknak eszébe jut a menza és töle jöhetnek adománnyal igyekezni előmozdítani a működését. Tartozók ez a természetes és magától értetődő jelenségek közé, amely természetesen és magától értetődő módon fordulnak a menzához segítségért a támogatásra szoruló diákok.

Az Erdélyi Zsidó Diáksegélyző ezévi szervezőakciója nagyon aktuálissá teszi

ezeket a kérdéseket. De nemcsak a volt diákokról van szó. Szó van a szülőkről is, akiknek gyermekeit a múltban, vagy a jelenben tudományos pályára kiképezni segítették a támogatást nyújtó diákintézmények. Ha nincsenek is jó anyagi helyzetben, a szervezőmunkában való részvétellel nekik is módjukban van visszaszolgálni a kapott támogatást.

Hiszen, amit a Diáksegélyző vár, az oly kevés!

Az anyagi segítségnek a tagdíjak vállalásán és tagok szerzésén kívül sok más módja is van. A menzának és otthonnak évről-évre jelentékeny kiadást okoz a felszerelési és berendezési tárgyak beszerzése, illetve utánpótlása. Ajánlanak fel a kereskedők, akiknek a pénzügyi helyzetük megterheltebbé jelent, edényt, asztalneműt, pokrócot és más oly cikkeket, amelyek a menzán és otthonban használhatók. A termelők adjanak burgonyát, babot, zöldséget, túzifát. A háziasszonyok rakjanak el egy-két üveggel több ugorkát, zöldség-konzervet és egyéb téli

SZÍNHÁZ-FILM MŰVÉSZET

Két Vígshízi est Kolozsváron

A Góth-házaspár három darabban játszott

Szombaton este jó ház előtt játszott Kolozsváron a Góth-házaspár és a Vígshízi garnitúrájának néhány ismert tagja. A függöny fölment és Góthékat percekig ünnepelte a közönség. Ez az előlegezett bizalom lelkes játéka ösztökölte az együtttest és Jaques Deval Kissasszony című háromfelvonásosat azzal a gondolattal és kedvvel játszották, ami a vígshízi teljesítményeket évtizedek óta európai nivóra emelte.

A darabot Pesten nem értették meg és megbukott. Itt sem osztatlan egészében látta a közönség, hogy miről van szó és több ízben nevetett, olyankor, amikor meg kellett volna rendülnie. Szembeállítás az a darab a dekadens, a polgári hiúságok, a tánc és autokultusz embereinek a „másik” osztállyal. Ez a másik osztály azonban, amelyik csak akkor tud megélni, ha produkál, vagy szolgál (amennyiben alkohol vagy terheltség nem bomlasztja), főlébe tud kerülni az „uri” eszelősöknek. Egyik oldalon a nagyjövendelmű, hóboros ügyvéd, tékozló, hisztériás, üreslelkű feleségével, tolvaj fiával és a leányával, aki flórtból és hii könnyelműségéből szegyenbe esett, a másikon egy krajcárokat kapirgáló, csunya, megsavanyodott proletár aggszűz. Egyik fél sem szimpatikus. De a szerző megmutatja, melyikben rejlenek a jövő életcsirái. A nagypolgár leánya horjda szive alatt a gyermeket, megszüli, örömmel átadja a nevelőnőnek, aki életének himnusát éri a gyermekben. Meg is szenved érte, hiszen összegyűjtött minden keresetét odadobja egy zsarolónak, csak hogy ki ne tudódjék az eset, csalafintáskodik, kockázatos szédülésbe vonja bele a fivérét. De a végén győzedelmeskedik. Gyermekét ad önmagának és a világnak. Talán egy jobb, egy igazságosabb, egy kasztmentes világunk.

Góthék játszották az ügyvéd házaspárt. Góth Sándor a pénzdolgokban esetlen, de hivatására büszke kriminalista, akinek egész lényét betölti a prókátorság. Góthné Kertész Ella inkább kedves karikatúrát adta a Lipótváros „lébolni” szerető, bolondos dámának, semmint a francia hölgyet, míg Márkus Margit nem adott csak fiataloságot és szépséget, semmi jellegzetest. Orsolya, a nevelőnő szerepében bravurosan meg tudta menteni a darabot, nehogy semmitmondó bohózatnak lássák. Maklár Zoltán alakítása minden taglejtésével megkülönböztetett képességeket csillogtatott.

Vasárnap délután Molnár Ferenc Olympiájt játszották, olyan darabot, amit a kolozsváriak Poór Lillivel, Laczkó Arankával, Miklóssy Margittal, Tóth Elekkel, Mihályffyval és Hoykóval adtak. Góthné komikai erejének minden árnyalatát brillírozta és ez sajátos színezetet rajzolt

fogyasztási cikket és adják a föllesletet a menzának. Ezt minden városban meg lehet csinálni, csak akadon helységeként valaki, aki az akció élére áll és azt lelkiismeretesen keresztülviszi. Az összeszedésről a Diáksegélyző majd gondoskodik. Erdély minden részéből jön majd diák, lesz aki vállalja a beszállításról való gondoskodást.

Mozduljanak meg a felelősséget érzők és tegyék lehetőssé, hogy megnyugtatóan válaszolhasson a Diáksegélyző a naponta érkező levelekre. Tegyék lehetőssé, hogy ne kelljen a menzának állandóan a megszűnés veszélyének kitéve lennie. Érezze a diákság, hogy a zsidó társadalom nem alkalmi adományokat juttat neki, hanem a róluk való szervezett és in tézményes gondoskodás a zsidóság népi kulturális és szociális életének a megnyilvánulása. Az ifjuság nem marad közömbös az ily megnyilvánulásokkal szemben és a kötelességérzetről nem is szólva az érdeklődése is felébred aziránt a népi, kulturális és szociális élet iránt, amelynek az ő ügye is szerves részét képezi. Annyi ily feladat van még a zsidó előtt, hogy azok megoldásában nem nélkülözhető egy lelkes, kulturális és zsidóságában öntudatos fiatal generációnak az aktív részvétele. Lássá a diákság, hogy a felnőttek társadalmi teljesíti a feladatokat. Lássá és kövesse a példát.

a darabra. A címszerepet Márkus Margit játszotta sűrített előkelőséggel, minden nagyozlás nélkül, de már geometriai szög letességgel. Maklár csendőrtisztje pompás játék volt és a harmadik felvonásban a Góth Sándoré.

Este a vígshíziak a Gyógyszerész ur című francia vígjátékot adták telt és kacagó ház előtt. A közönség hálásan tapsolt az együtttestnek, amely a nagy hőség és nagy pénztelenség közepette frissülést hozott és néhány órai feledést. (sz. i.)

A Magyar Színház heti műsora

Szerdán este fél 10 órakor mozi előadás. Csütörtökön este fél 10 órakor mozielőadás.

Péntek, szombat: Mozielőadás.

Szombaton este 11 órakor: Szerlem és halál játéka. (Romain Rolland világhírű forradalmi színjátéka. Gellért Lajosnak, a budapesti Magyar Színház művészenek vendégtájkéja. Nagyon olcsó mozihelyárokkal. Jegyek ára: 10, 20, 30, 40 és 50 lej. Sorozatszám: 277.)

Vasárnap d. e. 11 órakor: Torockói menyasszony. (Nagyon olcsó matiné helyárokkal: 10 és 20 lej. Sorozatszám: 282.)

Vasárnap este fél 10 órakor: Holnap reggel. (Karinty Frigyes diadalmas sikerű színműve. Gellért Lajosnak, a budapesti Magyar Színház művészenek vendégtájkéja. Nagyon olcsó mozihelyárokkal. Jegyek ára: 10, 20, 30, 40 és 50 lej. Sorozatsz.: 279.)

Szinkör-Mozgó műsora

Kedd d. u. fél 4, fél 6, fél 8 és este fél 10 órakor:

Liane Haid hatalmas, felülmúlhatatlan cirkuszdrámája: A bűnös aréna. 10 felvonásban, a főszerepekben: Liane Haid, Trude Berliner, Oscar Marion és Walter Rilla. Miky Maus hangos burleszk. Helyárak: 10, 20 és 30 lej.

Szerda fél 4, fél 6 és fél 8 órakor: A bűnös aréna. Liane Haid szenzációs hangos cirkuszdrámája. Miky Maus hangos burleszk. Helyárak: 10, 20 és 30 lej.

Az Opera-Mozgó műsora

Hétfő, kedd, szerda:

West-front. A technikai háboru borzalmait hűen megörökítő film, melybe szentimentális cselekmény van beleszőve.

Akar-e Ön művészi blondel rámát,

gobelinnek, festményeknek, stb., továbbá függönytartót olcsón beszerezni? Okvetlenül keresse fel

„ROMEOT“

Ugyanott olcsón művészi festmények kaphatók, Cluj, Bolyai u. 2. Bressan kalapok mellett.

APRÓHIRDETESEK

Egyszeri közlésnél egy szó 3 lej, vas-tagabb betűvel 6 lej. Legkisebb apróhirdetés 30 lej. Allástkeresőknek 30 százalékos kedvezmény. Apróhirdetéseket előre fizetendő. Jelégés levelet csak úgy továbbítunk, ha portóbélyeg mellékelve van.

ארט. כשר

ÉRTERESÍTÉS! Még rövid ideig a régi legelképezhetőbb olcsó árban szállítok, frissen olvasztott nyári libaszirt, minden mennyiségben. FRIEDMANN SAMU Oradea, Str. Cuza Voda 6. Kérjen ajánlatot.

Perfekt, cipőszakmában jártas, 30 éves jömegejelenésű fiatalember állást keres. Önálló, elsőrangú kiszolgáló és kirakatrendező. Ajánlatokat „Szorgalmas jelégere a kiadoba kér.

Kóser bor előállításához Arad-Hegyalja legjobb bortermő helyén szőlő bevasárlásához keresek érdeklődőt. Bizományba is vállalom. Saját 14 holdas természet, teljes felszerelést, motoros prést, nagy pincét rendelkezésre bocsátok. Deutsch Adolf Timisoara III. Templom ucca 10.

Izr. uricsalád elfogad urileányt teljes ellátásra, zongora- és fűrdősobahaszánál, központban. Oradea, özv. Berger Antalné, Várház ucca 39. Kert ucca sarokház.

Zongora- és német tanítónő keres nagyobb gyermek mellé állást, vidékre szívesebben. Szives megkeresést „Lelkiismeretesen tanítók” jelégere a kiadoba.

Dacára annak, hogy az

„UNICUM“

borotválópengék minősége felülmúlhatatlan és felér a legdrágábbakkal, mégis le-szállítottam azok árát

6 leire

„Unicum“ Kun Cluj, C. Victoriei 2.

Iskolás fiúk orth. kóser ellátást és költségtelen lakást kaphatnak. Levélbeli érdeklődőknek azonnal válaszolok. Wejnstein Mózes Oradea, Str. Hilária 2.

Fiatal óras és aranyművessegéd azonnali belépésre állást keres szerény igényekkel. Grün József Hateg.

Közép- és főiskolai tanulókat elfogad intelligens uri zsidó család elsörendü ellátásra. Szakszerű zene és idegen nyelvoktatása. Korrepetálás minden tárgyból. Fűrdősoba- és zongorahasználat. Regina Maria leánygimnázium tözomszédságában, kertes villában. Cim a kiadóban.

Temesvári ortodox család elfogad teljes ellátásra 12 éven felüli jobb zsidó diákot. Megkereséseket: Fried, Timisoara Stefánia ucca 11.

Szászrégenben szigoruan vallásos ort. családtól vállalkozni leánykák teljes ellátására. Zongorahasználat, német nyelv. Cim a kiadóban.

Fogtechnikus. Technikai és operatív vizsgálva rendező fogtechnikus keresetekitünően bevezetett rendelő vezetésére társként. Cim a kiadóban.

Volt bécsi bölcsészethallgató tanító vagy nevelő állást vállalkozni, liceistákat, keskedelmistákat felelősséggel előkészíteni. „Perfekt román, német, magyar” jelégere a kiadoba.

Iskolásgyermekeket teljes ellátással, zongorahasználat és tanítással elfogad. Strohli, Str. Paris (Pap u.) 45.

Bejárónót keresek délelöttre. Vasvári Pál ucca 37.

Naponta frissen fejt kóser tehén- és bivalytej (házhöz szállitva is), valamint tejszín, tejföl, vaj és turó kapható Schwartz Ignácánál, Str. Filipescu (Szentlélek u.) 7. Ugyanott vegetárius koszt — kihordásra is — kapható. Csak megrendelésre.

KEDD
— Több
miatt. Lo
vállalat a
neteltetni
halálozást
a 100 fok
a strandf
esti órákb
szó.
— Sztr
bukaresti
A főváros
proklamál
tak el szá
a kenyérr
való elég
— Ame
bőrére. Lo
National I
közgyűlési
rint az a
feloldásu
egy láda
osztalékul
—Házt
vart ki a
lentik: Ha
kán dühö
háztetőket
tövestől. A
megsebesü
több pont
— Ujah
dolgozik
ból jelent
szobrász.
meretlen b
ták díszít
uj Mithra
magas me
ság felé t
lángdicsfé
szobrász
barátjának
mely állit
digi alkot
— Dug
gyomor- é
zadás, hát
szetadta.
ponként t
séget nyu
sek beiga
viz alhasi
san és m
József kes
gériákban
— 54 m
lésügyi m
hivatal m
földreform
agrarrefor
érdekében
összegekre
ségtetés é
mány 40 m
költésgvet
inkasszók
sége össz
hónapjába
vatalok fé
lío lejből
millió lejt
26 millió
54 millió
kezésére,
erdélyi és
felmerése
Eljegyze
stein Jenő
— Telj
tattak le
röl jelent
határábar
tott és éri
Teljesen
egy csalá
li iparos
erdőben,
Rablásból
fenn mag
vándorolv
— Kom
vonták eg
Berlinből
nista per
től megvo
védekezés
munista
intézkedé
nagy lárn
kezdtek é
hogy az
lást félbe
cellájukba

HIREK

— Több angol gyár bezárt a hőség miatt. Londonból jelentik: Több gyárvállalat a nagy hőség miatt üzemét szüneteltetni kénytelen. Nyolc újabb hóguta halálózást jelentenek. A hőség közeljára a 100 fok Fahrenheithoz. Az uszodák s a strandfürdők olyan zsúfoltak a késő esti órákban is, hogy uszásról alig lehet szó.

— Sztrájkot akartak proklamálni a bukaresti pékek. Bukarestből jelentik: A fővárosi pékek ma sztrájkot akartak proklamálni. Csak az utolsó percben álltak el szándékuktól. A mozgalom oka, a kenyérrak hatósági megállapításával való elégedetlenség.

— Amerikában előre isznak a medve bőrre. Londonból jelentik: Az amerikai National Distillers Products Corporation közgyűlési határozatot hozott, mely szerint az amerikai szesztilalmi törvény feloldása utáni évben részvényenként egy láda whisky osztalékot fog fizetni osztalékul.

— Háztetőket tépett le és fákat csavart ki a hamburgi orkán. Berlinből jelentik: Hamburg környékén hatalmas orkán dühöngött, amely az elővárosokban háztetőket tépett le és fákat csavart ki tövestől. A viharban tíz uccai járókeő megsebesült. Zivatarok voltak Weszfália több pontján sűrű villámesapásokkal.

— Újabb vad szobrászremekművön dolgozik a futurista Epstein. Londonból jelentik: Epstein, az ismert futurista szobrász, kinek rejtélyes alkotásait ismeretlen bírálói tollal és szurokkal szokták diszítani, a legnagyobb titokban egy új Mithras-szobron dolgozik. A tíz láb magas meztelen márványalak a világos ság felé terjeszti karjait és lobogó haja lángdicsfény alakjában övezi fejét. A szobrász eddig csak néhány bizalmas barátjának mutatta meg készülő művét, mely állítólag jóval merészebb összes eddigi alkotásainál.

— Dugulás és aranyeres bántalmak. gyomor- és bélzavarok, máj- és lépduzzadás, hát- és derékfájás ellen a természetadta „Ferenc József” keserűviz, naponta többször bevéve, hathatós segítséget nyújt. Tudományos megfigyelések beigazolták, hogy a Ferenc József viz alhasi megbetegedések esetében gyorsan és mindig enyhén hat. A Ferenc József keserűviz gyógyszertárakban, drogeriákban és fűszerüzletekben kapható.

— 54 millió lejt bicsátott a földművelésügyi minisztérium a katasztermérnöki hivatal rendelkezésére, hogy fejzeze be a földreformot. Bukarestből jelentik: Az agrárreform mielőbbi végleges elintézése érdekében a kataszteri hivatalnak nagy összegekre van szüksége. Az 1932-es költ ségvetés összeállításakor az előző kormány 40 millió lejt vett fel a rendkívüli költségvetésbe erre a célra. A gyenge inkasszók következtében azonban a szűk sóság összeg nem folyt be. 1932 április hónapjában a geodeziai és kataszteri hivatalok fejlesztésére előirányzott 73 millió lejből a Nemzeti Bank elkülönített 28 millió lejt, az utóbbi időkben pedig újabb 26 milliót. Ezek szerint tehát összesen 54 millió áll a kataszteri hivatal rendelkezésére, amivel ennek módjában áll az erdélyi és dobudzsai még befejezetlen felméréseket végleg elintézni.

— Eljegyzés. Gertler Szerá Cluj és Feuerstein Jenő Déva jegyesek.

— Teljesen elvadult családot tartóztattak le a Makó melletti erdőben. Szegedről jelentik: A szegedi rendőrség Makó határában, a Csipkés-erdőben razzíát tartott és érdekes letartóztatást eszközölt. Teljesen elvadult állapotban talált rá egy családra. Tóth Sándor munkanélküli iparos több éve él már feleségével az erdőben, ahol több gyerekük született. Rablásból és tolvajlásokból tartották fenn magukat Makó és Ujszeged között vándorolva.

— Kommunista propaganda címén megvonták egy ügyvédől a védői tisztséget. Berlinből jelentik: Berlinben egy kommunista per tárgyalásán dr. Litten ügyvéd től megvonták a védői tisztséget, mert a védekezés során a bíróság szerint kommunista propagandát folytatott. A bírói intézkedés miatt a vádott kommunisták nagy lármát csaptak, az internacionált kezdték énekelni, majd úgy kiabálták, hogy az elnök kénytelen volt a tárgyalást félbeszakítani és a kommunistákat cellájukba visszavitetni.

— Kézrekerültek az upesti rablógyilkosság többi tettese is. Budapestről jelentik: Sikerült elfogni az upesti rablómerénylők közül Havlich Ferenc asztalos segédet és Tóth Jánost. Steiner József, a rablóknak a revolvereket a merénylet céljaira átadta, még nem került rendőrkézre. Az áldozat, Petres Antl gyógy-szerészsegéd tegnap visszanyerte eszméletét. Az orvosok biznak felépülésében.

— Jobban van az elgázolt Feszt Károly. Az új Kelet vasárnapi száma megírta, hogy Feszt György közismert kolozsvári orvos kisfiát, Feszt Károlyt súlyos autóbaleset érte szombat délelőtt. Az autószerencsétlenség úgy Feszt dr., mint köztisztviselőben álló családja miatt óriási részvétet váltott ki az emberekből és így a Park-szatórium telefonját állandóan esengetik az érdeklődők. A szatóriumtól szerzett információink szerint Feszt Károly a délutáni órákban ismét jobban érzi magát és az orvosok szerint több remény van a kisfiu életbenmaradásához.

— Az egeresi szénbányában elismult a munkássztrájk. Az új Kelet megírta néhány nappal ezelőtt, hogy az egeresi szénbánya munkásainak nagyrésze az élelmezés hiánya miatt ismét sztrájkba lépett. A sztrájk ezuttal is csak egy napig tartott, mert a gyár igazgatósága megígérte, hogy gondoskodni fog a fizetések kiutalásáról és az élelemről is.

— Eljegyzés. Liebermann Margit, Nasaud és Teszler Izsák Nasaud jegyesek. (Minden külön értesítés helyett.)

— Az oradeai Kereskedelmi Csarnok által fenntartott nyilvánossági joggal bíró társulati fiu és női felsőkereskedelmi sikolákba a beiratások folyo hó 16-án kezdődtek meg. Az első osztályba beiratkozni szándékozók minél korábbi jelentkezése ajánlatos. Mindennemű felvilágosítást az igazgatóság ad. (Oradea, Alea Gojdu 1.)

— Vasárnapi katasztrófa-krónika. A párizsi keleti pályaudvaron az engedélyezettnél nagyobb sebességgel befutó bázeli gyors a pályaudvari ütközőnek rohant s Negyven sebesültet emeltek ki a kocsi romjai alól. — Stralsund pályaudvarán hibás váltoállítás miatt egy személyvonati szerelvény tolató mozdonyal ütközött össze. Negyvenegy utas megsebesült, köztük négynek állapota válságos. — Brandenburg és Berlin között Grosskreuz közelében tehergépkocsiba nagy sebességgel haladó motorkerékpár szaladt bele. A két motorkerékpár vezetője az összeütközésnél életét veszítette s a teherkocsi utasai is súlyos sebeket kapak.

— Sebestyén Dávid emlékünnepe a Zsidókörházban. Tegnep, augusztus 21-én emlékünnepe volt a kolozsvári Zsidókörházban a kórház főalapítója, megboldogult Sebestyén Dávid elhalálózása második évfordulóján, mely napot a kórház-egyesület az állandó kegyeletes megemlékezés napjául szánta mindazoknak, akiket a kórház alapítói és jötevői közül a halál elszólitott. Ez volt az első emlékünnepe az új kórházban és amelyen nagyszámban jelentek meg a magánosok és a testületek kiküldöttei. A megható gyászünnepeket Klein Gyula alelnök nyitotta meg, aki utalva arra, hogy a kórházegyesület számára még sok fontos feladat vár megoldásra, kifejtte, hogy az elhunytak iránti kegyeletnek úgy tehetünk legjobban eleget, ha az általuk lét rehozott, támogatott intézmény érdekében az eddiginél is fokozottabb tevékenységet fejtünk ki. Utána dr. Reiter Artur emlékezett meg Sebestyén Dávidról, akinek a közéletben elért sikereit jellemének alapulajdonságaival magyarázta meg. Ezek: készség, a dolgok gyors áttekintése, sohasem csüggedés és ezen tulajdonságoknak köszönhető a kórház is, hogy oly gyorsan létrejött és oly gyorsan beledolgozta magát Erdély zsidóságának a szívébe, mindenkinek a becsülésebe. Ó a kórházat tartja Sebestyén Dávid élete legnagyobb munkájának. Dr. Neufeld Jenő, a kórházegyesület múlt év július óta elhalt vezetőiről és támogatóiról emlékszik meg. Fried Lipót és dr. Fried Farkas Gyulafehérvárról, nyitják meg a hosszú sort, Ullmann Salamon besztercei főrabbi, az egyesület disztagja, Heller Samu és Ludasról Heller József, az egyesület alelnöke és egyik első alapítója, Molnár Jakab, hat kolozsvári zsidó jótékonyági intézmény böközü támogatója, Salamon József, dr. Boskovits Henrik, a kórház kiváló fül-gege főorvosa, dr. Biró Géza, a zilahi Terner Jakab és Tordáról Nussbaum Henrik, valamennyiről egy rövid, meleg méltatás, érdemeik kiemelése. A megható ünnepeket Weisz Izidor főkantör „El Mole Rachmim” imája fejezte be.

De la

au mai rămas
la Clasa 5-a
13
zile de trageri si
137.555.000
lei de castigat

FŐELARUSITÓ:

**Banca Ilescu S. A. & Co.,
Dr. N. Ligethy Cluj,**
Strada Regina Maria No. 42.

A nyert összegekért nem kell Bukarestbe mennie, az összeg nagyságára a nyereményeket a Banca Ilescu S. A. pénztárat Clujon fizeti

FŐELARUSITÓ:

**Kereskedelmi
Hitelintézet R. T.**

Cluj—Kolozsvár, Piata Unirii (volt Mátyás király-ter) No. 20.

— Kipróbálták az új autómotort Bukarest és Predeal között. Bukarestből jelentik: A CFR tegnap kipróbálta az új autómotort a Bukarest—predeal vonalon. Ezt a távolságot a motor 2 óra 40 perc alatt tette meg. A kísérlet igen kitünően végződött.

— Orvostörténeti kongresszus Bukarestben. Bukarestből jelentik: Bukarestben szeptember 20-án összeül az orvostörténeti nemzetközi kongresszus, amelyre eddig 120 delegátus jelentette érkezését.

UJ KELET Legújabb hírek

Kinek a büne, hogy Jorga kormányon volt?

A liberálisok és a nemzeti parasztpártiak a kamarában egymást tették felelőssé a Jorga kormányért

Egy kormánypárti képviselő a Jorga kormány összes tanügyi rendelkezéseinek hatályon kívül való helyezését követelte

Bucuresti-Bukarest, aug. 22. A kamara hétfő délutáni ülésén Cerciu kormánypárti képviselővel veszi tudomásul Irimescu aviatikai alminiszter szombati válaszáat a repülőalap felhasználása tárgyában. Mindamellott csatlakozik Costinescu liberális képviselőnek e tárgyban bejelentett interpellációjához, hogy teljes világosságot derítsenek erre a kérdésre.

Le Bouton németpárti képviselő a nyugdíjak folyósítása ügyében jelent be interpellációt.

Simionescu Bárlad liberális, törvényjavaslatot terjeszt elő az árvízszújtotta Bárlad város ujjáépítéséről.

Semmisítsék meg Jorga összes közoktatásügyi rendelkezéseit

Hanes kormánypárti az előző kormány iskolai intézkedéseit bírálja, amelyek teljes anarchiát teremtettek az iskolák körül. Kéri a kormányt, hogy semmisítse meg generaliter az összes rendelkezéseket és törvényeket, amelyeket a Jorga-kormány kultuszminisztere közölt és semmisítse meg azokat a fegyelmi intézkedéseket, áthelyezéseket, sőt, amelyeket Jorgának politikai célzattal eszközöltek.

Andrei közoktatásügyi alminiszter hangsúlyozza, hogy a közoktatásügyi minisztériumnak megfelelő általános programja van, amelyet igyekszik megvalósítani. Addig azonban nem nyulhat az előző kormány iskolai rendelkezéseire, mert ez idézne elő zavart. Ahol sérelmek történtek, azokat orvosolni lehet és az igazságtalanságokat is jóvá fogják tenni. A reformokat az oktatói karral együttesen fogják megalkotni és életbeléptetni.

Serdici lupista az elemi iskolai törvény hetedik szakaszáról beszél, amely a községek jövedelmének 14 százalékát iskolai célokra kívánja fordítani, különböző kritériumok szerint osztva el az iskolák között a befolyó összegeket. Jorga ezt a problémát a román iskolák érdekében úgy oldotta meg, hogy nem a lélekszám vagy az iskolafenntartó lakosok aránya szerint osztotta szét ezt a segítyt, hanem az iskolák szükségleti arányában. A jelenlegi kormány azonban megváltoztatta ezt a rendelkezést és a tanulók számát kívánja alapul venni a felosztásnál, ami Erdélyben a román iskolák hátrányára szolgál. Kéri a kormányt, hogy a rendelkezéseket visszavonassa.

Duca liberális a rokkantak nyugdíja ügyében szólal fel.

Adam Ionescu törvénytervezetet nyújt be a városi jelzalogpapirok értékének megállapítására.

Liberális nemzetiparasztpárti csetepaté

Ezután áttérnek a napirendre és folytatták a felirati vitát.

Iamandi liberális kifogásolja, hogy a nemzeti parasztpártot purifikációs munkájának tartama alatt hívták kormányra. A nemzeti parasztpárt bírókból álló választási kormányt kért, mégis vállalta a választások levezetését. A választások sokhelyen nem voltak szabadok.

Calinescu alminiszter: Önöknek nincs erkölcsi joguk ilyesmit állítani.

Iamandi: Elismrem, hogy Jasiban nem lehetett kifogás a választás ellen. De ettől eltekintve a kormány amugy sem kapta meg a szavazatok többségét, 40 százalékot, alig tudott nagy nehezen összeszedni.

Cuza: Hát önök alatt?

Iamandi: Ne szakítson félbe, nem akarom 20 éves kapcsolatainkat megromítani. Ki felelős Jorgáért?

Cuza: Diákom volt.

Iamandi: Misa Weissmann is az ön diákja volt. Ezután kérdezi, hol van a nemzeti parasztpárt erdélyi népszerűsége. Itt sem kapott többet 43 százaléknál. Beszárbiában pedig még 30 százalék sem jutott. Kétségbe vonja a kormány alkotmányosságát.

Egy többségi: Önök hozták Jorgát!

Iamandi: Önök inkább támogatták, mint mi. A kormány nem alkotmányos, mert a király bizalmán kívül nem bírja a nép bizalmát.

Manu lelkész: A Jorga-kormány minden büne önökre száll vissza.

Papacostea georgista: Önök a többi párt megsemmisítésére kötöttek kartellit Argetoianuval.

Iamandi: Mi többet támadtuk Jorgát,

mint önök.

Mirto: Önök nem az ország, hanem pártjuk érdekében léptek kartellre Jorgával. Ezért bünhődniök kell.

Iamandi: Mit csináltak önök? Manu visszavonult Badacsonyba.

Egy hang: Ez az ő dolga.

Iamandi: Vaida nem vállalt jelöltséget sem.

Egy hang: Ez az ő dolga.

Duca: Mig mi a kormány ellen küzdötünk, önök külföldön üdültek, összesen hárman voltak itt a kamarában.

Mirto: De ez a három többet dolgozott, mint önök mindnyájan együtt.

Duca: Mi a kartellit a választások utáni napon megszakítottuk. Önök is megszakították a konverziót és más törvényeket, ez nem jelenti a kormány támogatását.

Meg fogjuk szavazni az önök közraktári törvényét is, de azért nem támogatjuk önöket.

Budapesten elfogtak egy román katonaszökevényt, akikét év előtt kettős rablógyilkosságot követelt el

Szolnok, aug. 22. Vasárnap elfogták Császár József csikszederai születésű román katonaszökevényt, aki beismerte, hogy két év előtt ő gyilkolta meg Krasznaynszky Jánosné szolnoki utbiztos özvegyét és a vele lakó Bert Jánosné. A két együtt élő hetvenöt éves öregasszonyt 1930 augusztus 4-én éjjel gyilkolták meg, pénzüket és értéktárgyaikat elrabolták és a tettes menekülése előtt a házat is fölgyújtotta áldozatai fölött. A rendőrség annakidején

megállapította, hogy a gyilkosság éjszakáján a két öregasszony egy román katonaszökevénynek adott szállást, akinek azonban nyoma veszett. Szombaton Szolnokra érkezett egy ember, akiben többen felismerték az évekkkel ezelőtt Szolnokon járt katonaszökevényt. Bekísérték a rendőrségre, ahol beismerte, hogy a gyilkosság idején Szolnokon járt, majd a helyszíni szemle alkalmával bevallotta, hogy a rablógyilkosságot ő követte el.

Főbelötte magát egy nagyváradi szappangyáros

Az öngyilkosság után még két órán keresztül véres fejfel járkaló gyárhelyiségének pincéjében a szerencsétlen ember

Oradea-Nagyvárad, aug. 22. (Az Uj Kelet tud.) A gazdasági krízisnek újabb áldozata van Nagyváradon. Kohn Gábor nagyváradi szappangyáros ma délután revolvergolyóval öngyilkosságot követett el.

A szerencsétlen szappangyáros Kolozsvári uca 1. szám alatti gyárhelyiségének pincéjébe zárkózott be, ahol halántékra lötte magát. Két óráig teljes eszméletnél volt és annyi erővel rendelkezett, hogy a gyilkos golyóval a fejében foglalatokodjék a pincébe levő dolgokkal és fel-alá járkaljon a zárt pincehelyiségben. Az udvaron gyermekek játszottak és a dörréses zajára a pinceablakához mentek és látták, hogy egy véresfejű ember járkal ott. Figyelmeztették a ház lakóit, akik ugyancsak meggyőződtek arról, de nem vették komolyan a dolgot és legkevésbé gondoltak arra, hogy a szappangyáros főbelötte magát. Végül Kallós Hugó szénkereskedő, aki a házban lakott szintén észrevette a véresfejű ember mozgólását. Lement a pincébe, feltörte annak ajtaját és az egyik asztalon találta a revolvert, majd beljebb rábukkant az

öngyilkos szappangyárosra. Még eszméletnél volt, de nem volt hajlandó semmilyen felvilágosítást adni végzetes tettének okáról. Kallós Hugó nyomban értesítette az esetéről a mentőket, akik a Zsidó Kórházba szállították Kohn Gábort. A mentőkocsiban is még félig eszméletnél volt, beszélt is, de már egészen érthetetlenül. A Zsidó Kórházban dr. Fischer Imre igazgató-orvos operációt hajtott rajta végre, állapota rendkívül válságos.

Öngyilkosságának okára vonatkozólag valószínűleg tartják, hogy a gazdasági depresszió sodorta erre a lépésre a szerencsétlen embert, aki valamikor még igen jómódban élt, de az utóbbi időben súlyos anyagi gondokkal küzdött.

A Sfatul gazdasági ankéija

Bucuresti-Bukarest, augusztus 22. A Sfatul Negustoresc központi igazgatósága vidéki delegátusok bevonásával gyűlést tart ma este, amelyen a konverziót, a bírói likvidálás módosítását és más aktuális problémákat fognak megvitatni.

Nagyváradon letartóztatták a Góth társulat impresszárióját

Oradea-Nagyvárad, augusztus 22. (Az Uj Kelet tud.) A Góth-házaspár társulatának erdélyi impresszárióját, Baum Zoltán erdélyi impresszárióját, Braun Zoltánt ma meglepetésszerűen letartóztatták a nagyváradi rendőrség. A hatóságok indokolásukban közölték, hogy Baum Zoltán ellen közértesítést adtak ki különböző bűncselekmények elkövetése miatt. A letartóztatás kinos feltűnést keltett Nagyváradon.

Elégedetlenség a liberális pártban

Bucuresti-Bukarest, augusztus 22. Az Ordinea Noua szerint a liberális pártban elégedetlenség van, amelyek már nem lehet titkolni. A párt elégedetlen tagjai követelik, hogy hívják össze sürgősen a pártkongresszust, amely panaszait megvitassa.

Készül az adók leszállításáról szóló törvényjavaslat

Bucuresti-Bukarest, augusztus 22. A bukaresti lapok szerint a napokban kerül a nemzeti parasztpárt elnöki tanácsa elé a mezőgazdasági adó leszállításáról szóló törvényjavaslat. A leszállítás kvótáját majd a minisztertanács fogja végleg megállapítani. A többi adónem leszállítását is tanulmányozzák és ezekre is sürgősen sor kerül.

Ujra akut lett az osztrák kormányválság

Bécs, aug. 22. Lehetségesnek tartják, hogy az osztrák kormány nem fog több segítséget elérni a lausannei kölcsönjegyzőkönyv ratifikációs javaslatának második nemzetgyűlési előterjesztésénél.

Ha a kormány netalán tényleg lezavaznak, Dollfuss azonnal beadja kormánya lemondását.

Az osztrák nemzetgyűlés és a szövetségtanács kedvezőtlen döntése folytán, kedden újra foglalkozik a lausannei kölcsönjegyzőkönyv ratifikációs javaslatával s ezuttal véglegesen állást foglal a kölcsön ügyében.

A Haggibor vezetősége ma, kedden este kilenc órai kezdettel a Salom-Clubban vezetőségi ülést tart. Az elnök kéri az összes vezetőségi tagok szíves megjelenését.

Tovább tart a hossz a gyémánt piac. Antwerpenből jelentik: Amerikán kívül Olaszország és India is vásárlóként léptek fel a gyémántpiacon. A forgalom nagy arányokban megélénkült. Gazdasági körökben egyre erősebb a meggyőződés, hogy a gyémántvásárlások a gazdasági depresszió végének előjelei. Az árak még két héttel ezelőtt az 1928 évi árak egyharmadán állottak.

Két halálos gombamérgezés Budapest. Budapestről jelentik: Bohuminszki bankár a Hűvösvölgyben tett kiránduláson egyik vendégében fogyasztott mérgező gombától rosszul lett s iszonyú kínok között kiszendvedett. Egy másik gombamérgezési esetet is jelentettek a rendőrségnek, melynek halálos áldozata Graef József műegyetemi hallgató, aki azonban saját maga által szedett mérgező gomba fogyasztásától vesztette életét.

A legolcsóbb magyar lexikon a

Genius Kis-Lexikon,

mely 1618 hasábján 110,000 sorban 40,000 cikket, 800 ábrát, 64 műmellékletet tartalmaz. Az 1932-es kiadás ára 545 lej helyett 120 lej fizve, 150 lej egész vászonba kötve. Kapható az Uj Kelet könyvostályában az összeg és portóköltség (20 lej) előzetes beklüldése mellett (bélyegben is) vagy utánvétellel.

FRATERNITAS Könyv- és Lapkiadó Rt. nyomása, Cluj-Kolozsvár, Strada Baron L. Pop (v. Brassai u.) 10. sz., Telefon 8-17.

Taxa poe
plătite în
No. 224.71

da Baron
Telefon:
Havonta
évre 600.
földre: H
félve 6.
detések d
KELET"
zsidóság
keink utá
rás megje

Hitler sz

Bizonny, k
kampóskere
nem a zsidó
haragja, h
ban.
Most, ho
mon érzi r
forradalmá
gyetlen ost
szerelemi v
toknak.

Rágál
ujabb inte
lomra kerü
a nagyváll
lóm a nag
gondolok, h
lajdon szél
Kijelente
törekedett
veszi az ur
Hát erre
A nagyto
ugyan edd
miért félni
Nem kel
adni szorg
briganti es
Mert nyi
hogy „gond
szélesebbkö

Minden

Ha pedig
sütik a zsi
első eset
alábbi há
peldája an
Mert arr
tott volna,
háborujána
lenne az o
van most s
Erről is
John Ervi
ellen röpit
denki tudja
zsidó” —
lyos érv.
Annál is
pítással va
Már csak
tudja, hogy
letett, apja
pedig az
löttje vala.
De Valen
Angliának.
Ami eleg
va legyen.
zsidó. Sőt
katolikus.
Most má
inkább üt
azzal, hogy
hogy mind
Azí hissz
szén valós
előbb fog
rával, min

Ma mu

holnap
Aki az
szághban,
tisztaság
nem zaklat
azonban m
dalkozással
dust, aki
Nem is
munkanélk
képtelenek
pénzt, an
kénytelenek
kerültek az
tartják fe
inkább ter
ket.

Vajamely
időkre, am
szövegnyára
talmás föl
gálták a k
juhok fogl
ezek az em
országot. F
szerűségéből
ből is uton
metek eset